

ذاکر نایک و اندیشه‌های او

حسنعلی ذکریایی

We are deeply humbled by your response...

THIS PAGE HAS SURPASSED

24 MILLION

FOLLOWERS WORLDWIDE.

Thank you to each of you for helping us spread the message of peace.
Jazakumullahu Khairan. May Allah reward you all with the best in both worlds.
With His help, we can create a better world together.

Dr Zakir Naik

24M followers • 0 following

Subscribe

Follow

Search

ذاکر نایک، مبلغ هندی مقیم مالزی، چهره‌ای پیچیده و بحث‌برانگیز است که با بهره‌گیری از دانش و مهارت‌های ارتباطی خود و داشتن بیش از ۲۴ میلیون دنبال‌کننده در فیسبوک، توانسته تأثیرگذاری چشمگیری در سطح بین‌المللی داشته باشد. او با استفاده از حمایت‌های مالی و سازمانی گسترده، فعالیت‌های تبلیغی خود را از طریق ابزارهای مدرن، شبکه‌های اجتماعی و کانال‌های تلویزیونی نظیر شبکه صلح (Peace TV) که بیش از ۱۰۰ میلیون بیننده در سراسر جهان دارد که ۲۵ درصد از آنها غیرمسلمان هستند، به پیش می‌برد و توانسته مخاطبان گسترده‌ای را جذب کند. در ۲۹ سال گذشته، بیش از ۳۰۰۰ سخنرانی داشته و بیش از ۴۰۰۰ دعوت نامه برای ارائه سخنرانی دریافت کرده و در فهرست «۱۰۰ نفر تأثیرگذار هند» و در صدر فهرست «۱۰ روحانی برتر هند» قرار گرفته است. او نمادی دوگانه در هند است: از یک سو، برای بسیاری از مسلمانان، الهام‌بخش و مدافع حقوق دینی به شمار می‌آید و از سوی دیگر، برای دولت و منتقدانش، نماد افراط‌گرایی دینی است. او توانسته تأثیرات عمیقی بر جوانان، به‌ویژه جوانان مسلمان هند بگذارد و از رسانه‌های تصویری با سخنرانی‌های پرشور برای ایجاد تصویری از خود به‌عنوان یک دانشمند دینی و مناظره‌گر ماهر بهره برد. مقامات هندی او را به ایجاد دشمنی میان گروه‌های مذهبی و مشارکت در فعالیت‌های غیرقانونی متهم کرده‌اند که منجر به اتهاماتی چون پولشویی و ترویج سخنان نفرت‌انگیز، تحریک آمیز، بدبینانه و تحقیرآمیز علیه اقلیت‌ها شده است. در سال ۲۰۱۶، نایک هند را ترک کرد و در پی آن، پاسپورتش توسط دولت هند باطل شد.

اشاره

دکتر ذاکر عبدالکریم نایک^۱، متولد ۱۸ اکتبر ۱۹۶۵ شهر بمبئی - هند بنیانگذار و مدیر بنیاد پژوهش اسلامی و مالک شبکه تلویزیونی peace tv^۲ و پزشک حرفه ای است که به عنوان یک سخنران بین المللی در زمینه اسلام و ادیان مقایسه ای شناخته شده است. او ۵۹ ساله است و در کالج کیشینچند چلارام در چرچ گیت تحصیل کرد و سپس پزشکی را در کالج پزشکی ملی توپیوالا و بیمارستان خیریه BYL نایر به اتمام رساند^۳. نایک در طول سالهای ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۵ به اوج محبوبیت رسید و در فهرستهای مختلف به عنوان یکی از تأثیرگذارترین شخصیتها معرفی شد.

تأسیس بنیاد تحقیقات اسلامی

ذاکر نایک بنیاد تحقیقات اسلامی (IRF) را با الهام از «احمد دیدات»، در سال ۱۹۹۱، تأسیس کرد که به عنوان پایگاهی برای فعالیتهای دینی اش عمل کرد. او به سرعت به قهرمانی برای جوانان مسلمان در هند تبدیل شد و با شخصیت پویا و زیرکی فکری اش، توانست در عرصه تبلیغ اسلام تأثیرگذار باشد. نایک به عنوان یک برند شناخته شده، تصویری از مردی با تحصیلات غربی و پیشینه پزشکی را به نمایش گذاشت.

ذاکر نایک، پزشک هندی تبار که پس از فارغالتحصیلی در رشته پزشکی، تحت تأثیر «احمد دیدات»^۴، مبلغ مشهور اسلامی، مسیر حرفه ای خود را از پزشکی به تبلیغ دین تغییر داد. ذاکر نایک به واسطه توانایی بالای حافظه، نقل قولهای گسترده از متون دینی مختلف و تسلط بر ادیان مقایسه ای، به شهرت فراوانی دست یافت. مهارت های سخنوری او طرفداران قابل توجهی را به ویژه در میان مسلمانان شبه قاره هند برای او به ارمغان آورده است. ذاکر نایک اغلب در برنامه های تلویزیونی خود با واعظان و کارشناسان ادیان دیگر بحث کرده و آنها را با دانش خود از متون مقدس هندو و مسیحی تحت تأثیر قرار داده است. اغلب، منتقدان او خاطر نشان می کنند که چگونه سخنرانی های او مذاهب شیعه و احمدیه اسلام را تحقیر کرده است. عربستان سعودی که اکثریت سنی دارد و مهد الهیات وهابیت افراطی محسوب می شود، در مارس ۲۰۱۵ جایزه بین المللی ملک فیصل را برای «خدمت به اسلام» به او اعطا کرد.

راه اندازی شبکه تلویزیونی peace tv

^۱ Dr. Zakir Abdul Karim Naik

^۲ Peace TV Bangla, Peace TV Urdu و Peace TV Chinese

^۳ He attended Kishinchand Chellaram College and studied medicine at the Topiwala National Medical College & BYL Nair Charitable Hospital and later the University of Mumbai, where he obtained a Bachelor of Medicine and Surgery (MBBS)

^۴ احمد حسین دیدات (۱ ژوئیه ۱۹۱۸ - ۸ اوت ۲۰۰۵)، یک نویسنده مسلمان و سخنران عمومی از هندیان آفریقای جنوبی بود. او بیشتر به دلیل بحثهای عمومی بین مذهبی با مسیحیان انجیلی و نیز سخنرانیهای ویدئویی پیشرو که بیش ترشان حول اسلام، مسیحیت و اناجیل بود، شناخته شده است. همچنین IPCI را تأسیس کرد که یک سازمان تبلیغات اسلامی بین المللی است، و جزوات گوناگونی در اسلام و مسیحیت نوشت که به صورت گسترده توسط سازمان توزیع می شدند. در سال ۱۹۸۶ میلادی به پاس ۵۰ سال کار تبلیغی جایزه شاه فیصل را دریافت کرد. یکی از محورهای کار او فراهم کردن ابزارهای الهیاتی برای مسلمانان برای دفاع از خود در برابر تبلیغ فعال مبلغان مسیحی بود. او برای رساندن پیام خود به مسلمانان و غیر مسلمانان در جهان غرب از زبان انگلیسی استفاده می کرد.

ذاکر نایک، ایده پرداز و نیروی محرکه پشت شبکه تلویزیونی Peace TV است. او در ژانویه ۲۰۰۶ شبکه تلویزیونی Peace TV English را راه اندازی کرد که بزرگترین کانال تلویزیونی ماهواره ای «اسلامی» و همچنین «مذهبی» در جهان است که بیش از ۱۰۰ میلیون بیننده دارد که ۲۵ درصد از آنها غیر مسلمان هستند. به دنبال آن، او در شبکه تلویزیونی Peace TV Urdu در ژوئن سال ۲۰۰۹، شبکه تلویزیونی Peace TV Bangla در آوریل سال ۲۰۱۱ و شبکه تلویزیونی Peace TV Chinese در دسامبر ۲۰۱۵ راه اندازی کرد. شبکه تلویزیونی Peace TV بیش از ۲۰۰ میلیون بیننده دارد. او قصد دارد شبکه تلویزیونی Peace TV را برای پوشش ۱۰ زبان اصلی جهان گسترش دهد. در ژانویه ۲۰۱۶، شبکه تلویزیونی Peace TV اولین کانال تلویزیونی ماهواره ای در جهان بود که برنامه های خود را با ۱۴ دوربین سینمایی K8 سینتال پخش کرد.

شبکه تلویزیونی ماهواره ای آموزشی ۲۴ ساعته اسلامی Peace TV دارای ۵ شبکه ماهواره ای ۲۴ ساعته مجزا به ۵ زبان های مختلف است. شبکه تلویزیونی Peace TV English در ژوئن ۲۰۱۶ او با وضوح بالا و استاندارد در ۱۵ ماهواره مختلف در سراسر جهان برنامه پخش کرد و این شبکه را به بزرگترین کانال مذهبی در جهان با بیش از ۱۰۰ میلیون بیننده تبدیل کرد. مجموع بینندگان شبکه صلح تی وی در ژوئن ۲۰۱۶ بیش از ۲۰۰ میلیون نفر بوده است.^۵

در ۲۹ سال گذشته، دکتر ذاکر نایک بیش از ۳۰۰۰ سخنرانی عمومی در آمریکا، کانادا، انگلستان، ایتالیا، فرانسه، ترکیه، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، قطر، کویت، بحرین، عمان، مصر، یمن، آفریقای جنوبی، بوتسوانا، نیجریه، غنا، گامبیا، الجزایر، مراکش، سریلانکا، تایلند، مالزی، سنگاپور، اندونزی، بروئی، چین، هنگ کنگ، کره جنوبی، ژاپن، استرالیا، نیوزیلند، گویان، ترینیداد، موریس، مالدیو و بسیاری از کشورهای دیگر، علاوه بر سخنرانی های متعدد عمومی در هند، ایراد کرده است. همچنین، بیش از ۴۰۰۰ دعوت نامه توسط ذاکر نایک برای ارائه سخنرانی های عمومی در سراسر جهان دریافت شده است.

ذاکر نایک با استفاده از قرآن، حدیث معتبر و متون دینی سایر ادیان به عنوان پایه و در کنار عقل، منطق و حقایق علمی، دیدگاه های اسلامی را روشن و تصورات غلط درباره اسلام را برطرف می کند. او به خاطر ارائه ساختاریافته، ارجاع دقیق، تحلیل انتقادی و پاسخ های قانع کننده به سوالات چالش برانگیزی که پس از سخنرانی های عمومی اش توسط مخاطبان مطرح می شود، مشهور است.

در آوریل ۲۰۱۲، سخنرانی عمومی ذاکر نایک در کشیگانج، بیهار، در هند^۶، با حضور بیش از یک میلیون نفر برگزار شد که یکی از بزرگترین گردهمایی ها در جهان برای هر سخنرانی مذهبی توسط یک سخنران بود. سخنرانی های او در اندونزی در سال ۲۰۱۷ و در مالزی در سال ۲۰۱۹، هر کدام بیش از ۱۰۰ هزار نفر را به خود جذب کرد.

۱۰۰ نفر تأثیرگذار هند

در میان جمعیت بیش از ۱.۴ میلیارد نفری هند، ذاکر نایک در فهرست «[۱۰۰ نفر تأثیرگذار هند](#)» که توسط روزنامه اکسپرس هند در سال ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ منتشر شد، به ترتیب رتبه ۸۲ و رتبه ۸۹ را کسب کرد. او در سال ۲۰۰۹ رتبه سوم را در «[۱۰ روحانی برتر هند](#)» و در سال ۲۰۱۰ در صدر این فهرست قرار گرفت.^۷

بین ۵۰۰ مسلمان تأثیرگذار جهان

ذاکر نایک در کتاب «[۵۰۰ مسلمان تأثیرگذار جهان](#)»^۸ که توسط دانشگاه جورج تاون در ۱۴ دوره گذشته از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۴ منتشر شده است، در میان ۷۰ نفر برتر قرار دارد. در همان کتاب در فهرست «تأثیر جمعی ۱۰ سال برتر»، دکتر ذاکر رتبه ۷۹ را کسب کرد.

او با موفقیت در چندین سمپوزیوم و گفتگو با شخصیت های برجسته ادیان دیگر شرکت کرده است. گفتگوی عمومی او با دکتر ویلیام کمپبل از آمریکا با موضوع «قرآن و انجیل در پرتو علم» که در آوریل ۲۰۰۰ در شیکاگو، برگزار شد، موفقیت چشمگیری داشت. گفتگوی بین ادیان او با رهبر معنوی هندو، «سری سری راوی شانکار»^۹ با موضوع «مفهوم خدا در هندوئیسم و اسلام در پرتو متون مقدس» که در ۲۱ ژانویه ۲۰۰۶ در پالاس گراندز، بنگلور برگزار شد، بسیار مورد استقبال مردم هر دو دین قرار گرفت.

^۶ Kishanganj, Bihar, India

^۷ Top ۱۰ Spiritual Gurus of India in ۲۰۰۹

^۸ ۵۰۰ Most Influential Muslims in the World

^۹ Spiritual guru Sri Sri Ravi Shankar, known more affectionately among his followers as Gurudev, is an Indian yoga guru and spiritual leader who rose to prominence as an apprentice under Maharishi Mahesh Yogi—the founder of Transcendental Meditation—in the ۱۹۷۰s.

شیخ احمد دیدات، سخنران جهانی اسلام و ادیان مقایسه ای، در سال ۱۹۹۴ دکتر ذاکر را «دیدات پلاس ۱۰» نامید و در مه سال ۲۰۰۰ لوح تقدیری را با این کتیبه به او تقدیم کرد: به دکتر ذاکر عبدالکریم نایک به خاطر دستاوردهایش در زمینه دعوت و مطالعه ادیان مقایسه ای اهدا شد. پسرم آنچه را که در ۴ سال انجام داده ای، ۴۰ سال طول کشید تا به دست آورم.

دریافت جایزه بین المللی ملک فیصل

ملک سلمان بن عبدالعزيز آل سعود، سرپرست حرمین شریفین، در تاریخ اول مارس ۲۰۱۵ جایزه معتبر «جایزه بین المللی ملک فیصل» را برای «خدمت به اسلام» در سال ۲۰۱۵ به دکتر ذاکر نایک اعطا کرد. این جایزه شامل گواهی نامه ای مبنی بر دستاوردهای برنده، مدال یادبود طلا ۲۴ عیار ۲۰۰ گرمی و ۷۵۰ هزار ریال سعودی بود. ذاکر نایک، این جایزه را به شبکه تلویزیونی peace tv اهدا کرد.

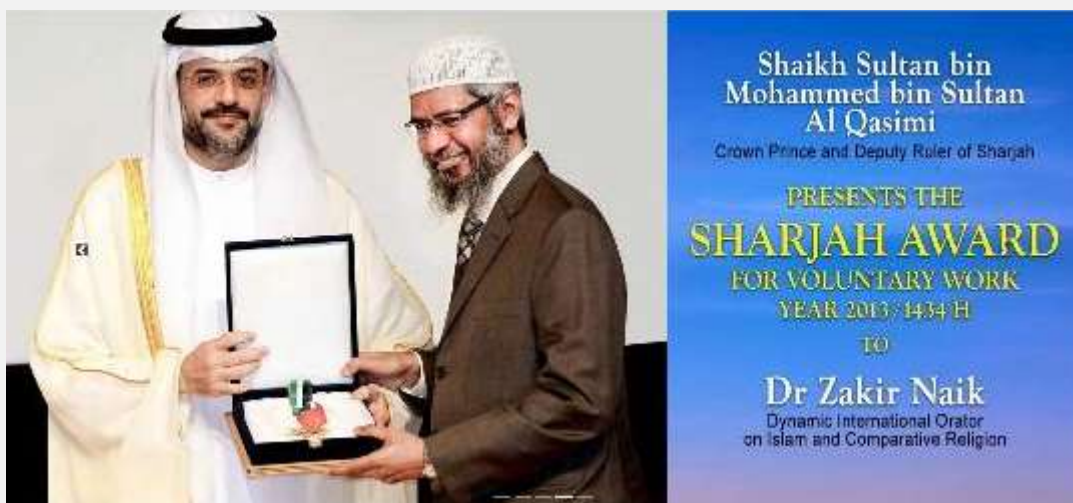

دریافت شخصیت اسلامی سال امارات

شیخ محمد بن راشد آل مکتوم، معاون رئیس جمهور و نخست وزیر امارات متحده عربی و حاکم دبی، در ۲۹ ژوئیه ۲۰۱۳ جایزه معتبر «شخصیت اسلامی سال»، جایزه بین المللی قرآن دبی را برای ارائه خدمات برجسته به اسلام و مسلمانان در سطح جهانی در رسانه، آموزش و امور خیریه، به دکتر نایک، به همراه پاداش نقدی یک میلیون درهم امارات متحده عربی اهداء کرد. ذاکر نایک، پاداش را برای راه اندازی صندوق وقف تلویزیونی peace tv اهدا کرد. ذاکر نایک در سن ۴۷ سالگی، جوان ترین دریافت کننده این جایزه بود.

شیخ دکتر سلطان بن محمد القاسمی، حاکم شارجه، در ۱۶ ژانویه ۲۰۱۴ جایزه "شارجه برای کار داوطلبانه" سال ۲۰۱۳ را به دکتر ذاکر نایک اعطا کرد.

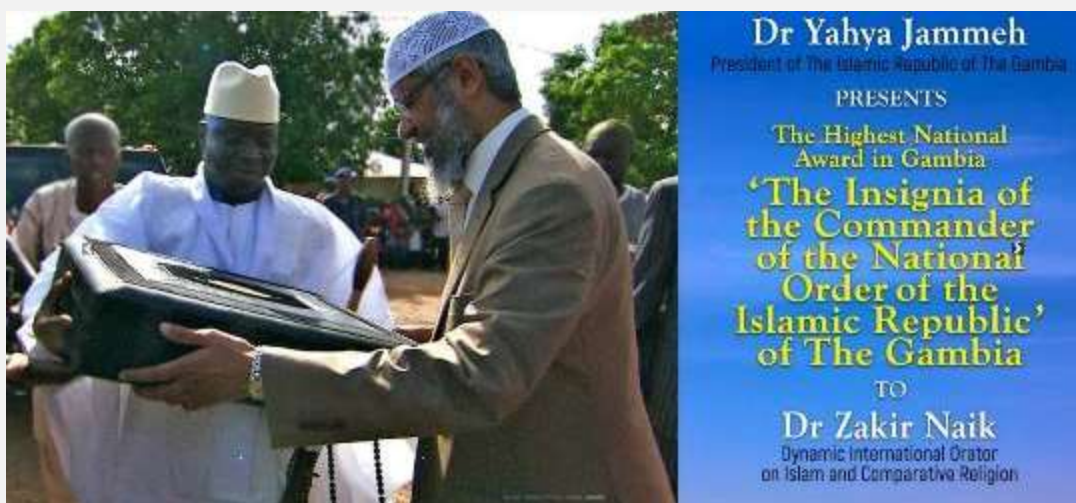
جایزه شخصیت برجسته بین المللی توکوه مال هیجره مالزی

آگونگ، توآنکو عبدالحلیم معاذام شاه، پادشاه و رئیس دولت مالزی، بالاترین جایزه مالزی، «جایزه شخصیت برجسته بین المللی توکوه مال هیجره» را در ۵ نوامبر ۲۰۱۳، برای سال ۲۰۱۳ به دلیل خدمات و مشارکت قابل توجه ذاکر نایک در توسعه اسلام به او اعطا کرد. همچنین، به ذاکر نایک لوح تقدیر امضاشده توسط نخست وزیر مالزی، داتو سری محمد نجیب رزاق، اهدا شد.

دریافت بالاترین نشان ملی در گامبیا

دکتر ذاکر نایک، با دو نشان افتخار معتبر، نشان فرمانده، نشان ملی جمهوری گامبیا (بالاترین نشان ملی در گامبیا) توسط رئیس جمهور گامبیا، دکتر یحیی عبدالعزیز جامه و همچنین دکترای افتخاری "ادبیات انسانی" (هونریس کائوزا)، توسط شورای حاکم دانشگاه گامبیا (UTG) به پاس قدردانی از سهم برجسته و انتشار دانش وی در ارتقای تحقیق و ارائه خدمات اجتماعی در سطح بین المللی، در ۱۵ اکتبر ۲۰۱۴، مفتخر شد.

داتو احمد یاکوب، وزیر ارشد ایالت کلانتان در مالزی، در ۹ اوت ۲۰۱۹ بالاترین جایزه اسلامی این ایالت "دعوت امت" را به دکتر ذاکر نایک به دلیل خدمات اسلامی وی به امت اسلامی اعطا کرد.

بیش از ۲۴ میلیون دنبال کننده در فیسبوک

ذاکر نایک، بیش از ۲۴ میلیون دنبال کننده در فیسبوک خود دارد که نه تنها بالاترین میزان در بین سخنرانان انگلیسی زبان مسلمان است، بلکه بالاترین میزان در بین تمام سخنرانان انگلیسی زبان مذهبی در جهان است. کانال یوتیوب او بیش از ۴ میلیون مشترک و اینستاگرام او بیش از ۲ میلیون دنبال کننده دارد^{۱۱}.

^{۱۱} <https://www.peacetv.tv/en/info/dr-zakir-naik-a-brief-introduction/۳۴۴۹۸۱>

ذاکر نایک به طور منظم در بسیاری از کانال های تلویزیونی بین المللی در بیش از ۱۷۵ کشور جهان حضور می یابد. بیش از ۱۰۰ مورد از سخنرانی ها، گفتگوها، مناظره ها و سمپوزیوم های او در DVD موجود است. او نویسنده کتاب های زیادی در زمینه اسلام و ادیان مقایسه ای است.

ذاکر نایک سبک خاصی در تبلیغات دینی دارد که مورد تحسین و انتقاد قرار گرفته است. توانایی او در ارائه مباحث به زبان های علمی و منطقی، بسیاری از افراد را به اسلام جذب کرده است، اما انتقادهایی نیز بر او وارد است. برخی مخالفان، سخنان او را توهین آمیز و تحریک کننده می دانند. آن ها معتقدند که او با تفسیرهای یک جانبه و گاهی خارج از متن متون دینی سایر ادیان، تنش های مذهبی ایجاد می کند.

یکی از نقاط قوت نایک، ارائه مطالب به سبک ساده و در دسترس برای جوانان مسلمان است، اما همین سبک برای غیرمسلمانان و حتی برخی منتقدان مسلمان، تحریک آمیز تلقی شده است. استفاده از سوالات چالش برانگیز مانند اینکه چرا گوشت خوک مصرف می کنید؟ یا آیا آماده پذیرش اسلام هستید؟، موجب واکنش های منفی شده است.

نایک همچنین به دلیل اظهارات سیاسی و جنجالی خود در مورد مسائل جهانی، از جمله حمایت تلویحی از برخی چهره های بحث برانگیز یا تردید در حملات ۱۱ سپتامبر، مورد انتقاد شدید قرار گرفته است. در هند، سازمان او، بنیاد تحقیقات اسلامی (IRF)، به اتهامات مختلف از جمله جذب افراد برای گروه های تروریستی متهم شد، هرچند این اتهامات به طور رسمی اثبات نشد.

در عین حال، نایک در بسیاری از کشورهای اسلامی و در فضای آنلاین محبوبیت فراوانی کسب کرده است. او جوایز متعددی دریافت کرده و نامش در فهرست شخصیت های تاثیرگذار مسلمان قرار گرفته است. برخی معتقدند که اگر نایک از اظهار نظرهای سیاسی پرهیز کند و صرفاً بر معرفی اصول و ارزش های اسلام تمرکز داشته باشد، می تواند تأثیرگذاری بیشتری داشته باشد.

تحلیل ابعاد شخصیتی و تبلیغاتی ذاکر نایک

۱- استفاده از ابزار علمی و منطقی:

ذاکر نایک با بهره گیری از زبان علمی، استدلال های منطقی و استناد به متون دینی مختلف، توانسته است جایگاه خود را به عنوان یک مبلغ قوی تثبیت کند. توانایی او در ارائه سخنرانی های ساختاریافته و نقل قول های دقیق، مخاطبان را تحت تأثیر قرار می دهد. اما همین ویژگی ها از دید برخی منتقدان به یک ابزار تهاجمی تبدیل شده است، زیرا نایک گاه بدون در نظر گرفتن زمینه های فرهنگی و دینی متون، آن ها را برای اثبات برتری اسلام به کار می گیرد.

۲- جنبه های مثبت و منفی در مناظره ها:

نایک در مناظره‌های خود غالباً به گونه‌ای سخن می‌گوید که مخالفان را در جایگاه ضعف قرار دهد. این رویکرد برای طرفداران او جذاب و الهام‌بخش است، اما برای منتقدان، این شیوه نه یک گفتگوی بینا ادیانی، بلکه نوعی رقابت برای تحقیر عقاید دیگران محسوب می‌شود. عدم تمایل او به پذیرش اشتباه و رویکردی که بیشتر به «برتری جویی» شباهت دارد، به ایجاد تنش‌های بیشتر منجر شده است.

۳- جنبه‌های اجتماعی و سیاسی فعالیت‌ها:

اظهارات سیاسی نایک، به‌ویژه در موضوعاتی مانند حملات ۱۱ سپتامبر یا حمایت تلویحی از شخصیت‌های بحث‌برانگیز، از نقاط ضعف اصلی او محسوب می‌شود. چنین اظهاراتی، او را در موقعیتی قرار داده که منتقدان، او را بیشتر یک شخصیت تفرقه‌انگیز می‌دانند تا یک مصلح دینی. همچنین، در کشورهایی مانند هند، فعالیت‌های او با توجه به ترکیب چندمذهبی جامعه، چالش‌های بسیاری ایجاد کرده است.

۴- روش‌شناسی تبلیغاتی:

ذاکر نایک با تأکید بر حقانیت اسلام و با روشی تهاجمی وارد بحث‌های مذهبی می‌شود. این شیوه، اگرچه برای گروهی از مخاطبان مسلمان جذاب است، اما برای غیرمسلمانان و حتی برخی مسلمانان منتقد، به‌عنوان بی‌احترامی به عقاید دیگران تلقی می‌شود. این روش نه تنها به جذب حداکثری کمک نمی‌کند، بلکه ممکن است سبب دوری افراد از گفتگوهای بینا ادیانی و حتی ایجاد بی‌اعتمادی به پیام او شود.

۵- تاثیر فضای دیجیتال:

نایک با استفاده از ابزارهای مدرن مانند شبکه‌های اجتماعی و کانال‌های تلویزیونی مانند شبکه صلح (peace tv)، توانسته است پیام خود را به مخاطبان جهانی برساند. این موفقیت نشان‌دهنده توانایی او در بهره‌گیری از تکنولوژی برای تبلیغ دین است. با این حال، فضای دیجیتال نیز بستری برای نقد و تحلیل اظهارات او ایجاد کرده که بارها به انتشار ویدئوهای جنجالی و انتقادات گسترده منجر شده است.

روش و توانایی ذاکر نایک بر مخاطبان

۱- روش ارائه و ارتباط مؤثر

ذاکر نایک به دلیل سبک سخنرانی شفاف، استدلال‌محور و پرشور خود توانسته است توجه بسیاری را به خود جلب کند. توانایی او در برقراری ارتباط با مخاطبان به‌ویژه از طریق:

- ❖ تسلط بر زبان انگلیسی و اردو: این ویژگی به او امکان داده است که به مخاطبان گسترده‌ای از مناطق مختلف هند و جهان دسترسی داشته باشد.
- ❖ استفاده از شیوه مقایسه‌ای: او غالباً آموزه‌های اسلامی را با سایر ادیان مقایسه می‌کند و از کتاب‌های مقدس ادیان مختلف برای تأیید مواضع خود استفاده می‌کند، که این روش برای بسیاری از مخاطبان، جذاب و قانع‌کننده است.

۲- تأکید بر علم و منطق

ذاکر نایک تأکید ویژه‌ای بر پیوند میان علم و آموزه‌های اسلامی دارد. او با استفاده از استدلال‌های علمی و ذکر آیات قرآن مرتبط، سعی در جلب مخاطبان علمی و دانشگاهی دارد. این رویکرد به‌ویژه برای جوانانی که به دنبال پاسخ‌های عقلانی هستند، تأثیرگذار است.

۳- موضوعات حساس و روزمره

او غالباً به مسائل بحث‌برانگیز و موضوعات مورد علاقه جوانان، مانند:

- ❖ روابط بین‌دینی
- ❖ جایگاه اسلام در جهان مدرن
- ❖ معنای زندگی و اخلاقیات می‌پردازد. این پرداختن به موضوعات ملموس و معاصر باعث شده که سخنانش برای جوانان جذاب‌تر باشد.

۴- بهره‌گیری از رسانه‌ها

ذاکر نایک از رسانه‌های مختلف، از جمله:

- ❖ شبکه تلویزیونی Peace TV
- ❖ یوتیوب
- ❖ رسانه‌های اجتماعی استفاده کرده است. این حضور گسترده در پلتفرم‌های دیجیتال باعث افزایش دسترسی به سخنرانی‌ها و پیام‌های او شده است.

۵- شخصیت کاریزماتیک

شخصیت قوی و اعتمادبه‌نفس بالای او در سخنرانی‌ها، همراه با استفاده از رویکرد دیالوگی و احترام به سوال‌کنندگان، او را به یک شخصیت الهام‌بخش تبدیل کرده است.

۶- تأکید بر وحدت اسلامی

یکی از پیام‌های کلیدی ذاکر نایک تأکید بر وحدت مسلمانان (فارغ از تفاوت‌های فرقه‌ای) و دعوت به ارزش‌های اساسی اسلام است. این رویکرد به جذب طیف گسترده‌ای از مسلمانان، به‌ویژه در جوامع چندفرقه‌ای هند، کمک کرده است.

۷- محیط اجتماعی و فرهنگی هند

در کشوری مانند هند که دارای تنوع دینی و تنش‌های بین‌دینی است، پیام‌های ذاکر نایک درباره همزیستی مسالمت‌آمیز ادیان و دعوت به اسلام به‌عنوان دینی جهانی، تأثیر بیشتری داشته است.

۸- حمایت‌های سازمانی و مالی

ذاکر نایک از حمایت‌های سازمانی و مالی قابل توجهی برای تبلیغ سخنرانی‌ها و فعالیت‌های خود برخوردار بوده است. سازمان تحقیقاتی اسلامی (IRF) که او تأسیس کرده، نقش مهمی در گسترش پیام او داشته است.

تحلیل بیشتر درباره افکار و اندیشه‌های ذاکر نایک نیاز به دقت بیشتر در مفاهیم و تأثیرات آن دارد. او به‌عنوان یک مبلغ و سخنران بین‌المللی، توانسته است تأثیرات عمده‌ای در ترویج اسلام و تغییر نگاه‌ها به دین و فرهنگ اسلامی در سطح جهانی بگذارد.

تأثیر فعالیت‌های ذاکر نایک بر جوانان هند

ذاکر نایک، به عنوان یکی از چهره‌های شاخص و جنجالی در جهان اسلام، تأثیرات قابل توجهی بر جوانان، به ویژه جوانان مسلمان هند گذاشته است. این تأثیرات هم جنبه‌های مثبت و هم منفی داشته و همچنان موضوع بحث و بررسی است.

الف- تأثیرات مثبت:

۱- جذب به اسلام:

بسیاری از جوانان هندی که به دین اسلام گرویده‌اند، به سخنرانی‌ها و نوشته‌های نایک اشاره می‌کنند و او را الهام‌بخش خود می‌دانند. نایک توانسته است با استفاده از زبان ساده و بیان روشن، مفاهیم اسلامی را برای جوانان جذاب کند.

۲- تقویت هویت اسلامی:

نایک با تأکید بر اهمیت هویت اسلامی، به تقویت حس تعلق و خودباوری در میان جوانان مسلمان کمک کرده است.

۳- تقویت روحیه پرسشگری:

نایک با تشویق به پرسشگری و نقد، باعث شده است که جوانان به طور جدی‌تر به دین و مسائل دینی بیندیشند.

۴- مبارزه با افراط‌گرایی:

نایک همواره بر لزوم مبارزه با افراط‌گرایی و خشونت تأکید کرده است و تلاش کرده است تا تصویری مثبت از اسلام ارائه دهد.

ب- تأثیرات منفی:

۱- رادیکالیسم:

برخی از منتقدان نایک معتقدند که برخی از سخنان و مواضع او می‌تواند به رادیکالیزه شدن جوانان منجر شود. به خصوص در مواردی که نایک به انتقاد شدید از ادیان دیگر می‌پردازد یا از برخی گروه‌های افراطی دفاع می‌کند.

۲- تفرقه‌افکنی:

برخی از سخنان نایک می‌تواند به ایجاد تفرقه بین مسلمانان و غیرمسلمانان و همچنین بین مذاهب مختلف اسلامی منجر شود.

۳- ساده‌انگاری در تفسیر دین:

برخی از منتقدان معتقدند که نایک در تفسیر متون دینی ساده‌انگاری می‌کند و این می‌تواند به برداشتهای نادرست و افراطی منجر شود.

۴- حمایت از گروه‌های افراطی:

نایک به حمایت از برخی گروه‌های افراطی متهم شده است که این موضوع باعث نگرانی در مورد فعالیت‌های او شده است.

۵- اتهام به پول‌شویی:

مقامات قضایی هند، ذاکر نایک را به کسب مجرمانه ۲۸ میلیون دلار و استفاده از منابع مالی نامشخص برای فعالیت‌های خود متهم کرده‌اند.

۶- ممنوعیت فعالیت‌ها:

برخی از مسلمانان هند خواستار ممنوعیت سخنرانی‌های او شده و او را به ترویج تروریسم متهم کرده‌اند.

تأثیر فعالیت‌های ذاکر نایک بر جوانان هند یک موضوع پیچیده است و نمی‌توان آن را به سادگی مثبت یا منفی ارزیابی کرد. نایک هم جنبه‌های مثبت و هم منفی داشته است و تأثیر او بر هر فردی متفاوت است. در نهایت، هر فرد باید با استفاده از تفکر انتقادی و مراجعه به منابع معتبر، به ارزیابی دیدگاه‌های نایک بپردازد.

مقایسه روش‌های تبلیغی ذاکر نایک با سایر مبلغان اسلامی

ذاکر نایک، با سبک مناظره قوی، حافظه قوی و تسلط بر متون دینی، رویکردی متمایز در تبلیغ اسلام داشته است. برای مقایسه دقیق‌تر روش‌های او با سایر مبلغان اسلامی، می‌توان موارد زیر را بررسی کرد:

تفاوت‌ها

❖ تأکید بر مناظره و مباحثه:

نایک به طور ویژه بر مناظره با پیروان ادیان دیگر و پاسخگویی به سؤالات آنها تأکید داشته است. این در

حالی است که برخی دیگر از مبلغان، بیشتر بر تبلیغ مستقیم مفاهیم اسلامی و ایجاد ارتباط عاطفی با مخاطب تمرکز می‌کنند.

❖ استفاده از رسانه‌های جدید:

نایک از همان ابتدا از رسانه‌های جدید مانند تلویزیون و اینترنت به طور گسترده‌ای استفاده کرده است و این امر در رسیدن پیام او به مخاطبان گسترده‌تر نقش مهمی داشته است.

❖ سبک سخنرانی:

سبک سخنرانی نایک بسیار جذاب و پرشور است و او از طنز و داستان‌گویی نیز برای بیان مفاهیم دینی استفاده می‌کند. این در حالی است که برخی دیگر از مبلغان، سبک سخنرانی رسمی‌تر و آکادمیک‌تری دارند.

❖ تمرکز بر جوانان:

نایک به طور ویژه‌ای بر جذب جوانان تمرکز کرده است و از زبان و ادبیاتی استفاده می‌کند که برای آنها جذاب باشد.

شباهت‌ها

- ۱- هدف مشترک: همه مبلغان اسلامی، هدف مشترک تبلیغ دین اسلام و دعوت مردم به سوی خدا دارند.
- ۲- استفاده از قرآن و سنت: همه آنان به قرآن و سنت به عنوان منابع اصلی برای تبلیغ دین استناد می‌کنند.
- ۳- تأکید بر وحدت مسلمانان: همه مبلغان اسلامی بر اهمیت وحدت و انسجام بین مسلمانان تأکید دارند.

تفاوت‌های کلیدی

- ۱- میزان استفاده از فناوری: نایک به طور گسترده‌تری از فناوری برای تبلیغ دین استفاده کرده است.
- ۲- سبک ارتباط: نایک سبک ارتباطی مستقیم‌تر و چالشی‌تری دارد.
- ۳- مخاطب هدف: نایک بیشتر بر جذب جوانان تحصیلکرده و روشنفکر تمرکز کرده است.

تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر روش‌های تبلیغی نایک

رسانه‌های اجتماعی به عنوان یک ابزار قدرتمند و تأثیرگذار در دنیای امروز، نقش بسیار مهمی در شکل‌دهی به استراتژی‌های بازاریابی برندها ایفا می‌کنند. نایک نیز به عنوان یکی از بزرگترین برندهای ورزشی جهان، از این ابزار به نحو احسن استفاده کرده است.

چگونه رسانه‌های اجتماعی بر روش‌های تبلیغی نایک تأثیر گذاشته‌اند؟

۱. ایجاد ارتباط مستقیم با مخاطبان:

❖ تعامل دو طرفه: رسانه‌های اجتماعی به نایک این امکان را داده است که به طور مستقیم با مخاطبان خود ارتباط برقرار کند، به نظرات و پیشنهادات آن‌ها پاسخ دهد و از آن‌ها بازخورد دریافت کند.

❖ شخصی سازی ارتباط: با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده از رسانه‌های اجتماعی، نایک می‌تواند پیام‌های تبلیغاتی خود را شخصی‌سازی کند و آن‌ها را متناسب با علایق و نیازهای هر مشتری ارائه دهد.

۲. ایجاد جامعه برند:

❖ ایجاد حس تعلق: نایک با ایجاد جوامع آنلاین و تشویق کاربران به اشتراک‌گذاری تجربیات خود، حس تعلق به برند را در بین مشتریان تقویت کرده است.

❖ ایجاد رویدادهای آنلاین: برگزاری مسابقات، چالش‌ها و رویدادهای آنلاین، باعث افزایش تعامل کاربران و تقویت حس جامعه شده است.

۳. بازاریابی ویروسی:

❖ محتوای جذاب: تولید محتوای جذاب، خلاقانه و الهام‌بخش، باعث شده است که کاربران به طور خودجوش محصولات نایک را به اشتراک بگذارند و به این ترتیب، بازاریابی ویروسی صورت گیرد.

❖ استفاده از اینفلوئنسرها: همکاری با اینفلوئنسرهای ورزشی و اجتماعی، باعث افزایش اعتبار برند نایک و رسیدن پیام‌های تبلیغاتی به مخاطبان گسترده‌تر شده است.

۴. جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل رفتار مخاطبان:

❖ درک بهتر مخاطبان: با تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از رسانه‌های اجتماعی، نایک می‌تواند درک بهتری از رفتار، علایق و نیازهای مخاطبان خود کسب کند.

❖ بهینه‌سازی کمپین‌های تبلیغاتی: با استفاده از این داده‌ها، نایک می‌تواند کمپین‌های تبلیغاتی خود را بهینه کرده و بازدهی آن‌ها را افزایش دهد.

۵. پاسخگویی سریع به بحران‌ها:

❖ مدیریت بحران: رسانه‌های اجتماعی به نایک این امکان را داده است که به سرعت به بحران‌ها و انتقادات پاسخ دهد و از گسترش آن‌ها جلوگیری کند.

نمونه‌هایی از استفاده نایک از رسانه‌های اجتماعی:

❖ کمپین‌های **Just Do It**: این کمپین‌ها با استفاده از ویدیوهای الهام‌بخش و داستان‌های واقعی، انگیزه و اشتیاق را در مخاطبان ایجاد می‌کنند.

❖ استفاده از هشتگ‌های خاص: نایک از هشتگ‌های خاص برای ایجاد کمپین‌های تبلیغاتی و تشویق کاربران به مشارکت استفاده می‌کند.

- ❖ همکاری با ورزشکاران و اینفلوئنسرها: نایک با همکاری با ورزشکاران مشهور و اینفلوئنسرهای اجتماعی، نفوذ خود را بین جوانان بیشتر می کند
- ❖ ایجاد چالش‌های ورزشی: نایک با ایجاد چالش‌های ورزشی در شبکه‌های اجتماعی، کاربران را به فعالیت و مشارکت تشویق می کند.

رسانه‌های اجتماعی نقش بسیار مهمی در موفقیت نایک داشته‌اند و به خوبی توانسته است از این ابزار برای ایجاد ارتباط با مخاطبان، افزایش آگاهی آنان استفاده کند. موفقیت نایک در استفاده از رسانه‌های اجتماعی می‌تواند الگویی برای سایرین باشد. بنابراین، فعالیت‌های ذاکر نایک تأثیرات متنوعی بر جوانان هند داشته است؛ از یک سو باعث افزایش آگاهی دینی و جذب به اسلام شده و از سوی دیگر به اتهاماتی مبنی بر ترویج افراط‌گرایی و نفرت دینی منجر شده است.

برخی از جنبه‌های کلیدی که در تحلیل بیشتر اندیشه‌های او باید مورد توجه قرار گیرد، به شرح ذیل است:

۱- استفاده از علم برای اثبات حقانیت اسلام

ذاکر نایک همیشه بر رابطه میان علم و دین تأکید دارد. در حقیقت، او به‌طور مستمر سعی کرده است که علم را به عنوان ابزاری برای تبیین درست مفاهیم اسلامی معرفی کند. از جمله بحث‌های مشهور او در این زمینه، تفسیر علمی آیات قرآن است. این رویکرد علمی باعث می‌شود که جوانان، به‌ویژه آنهایی که در جوامع علمی و تحصیلی هستند، با اطمینان بیشتری به قرآن و آموزه‌های اسلام نگاه کنند. این نوع استدلال‌ها باعث شده تا بسیاری از کسانی که در جست‌وجوی حقیقت هستند، اسلام را به‌عنوان دینی علمی و منطبق با عقل و منطق بشناسند. در جوامعی که دین و علم به‌طور تاریخی در تقابل بوده‌اند، ذاکر نایک به‌عنوان پلی برای رفع این تضاد شناخته می‌شود. این دیدگاه که «اسلام دین علم است»، همچنین در تقابل با آن دسته از گروه‌های افراطی قرار می‌گیرد که می‌خواهند دین را در مقابل علم و پیشرفت‌های بشری قرار دهند. نایک تلاش می‌کند نشان دهد که اسلام به هیچ‌وجه مخالف علم و فناوری نیست و به‌ویژه در دنیای مدرن، اسلام به عنوان یک دین پیشرفته و پویا می‌تواند به سؤالات علمی و فلسفی پاسخ دهد.

۲- مقابله با دیدگاه‌های منفی و توهین‌آمیز نسبت به اسلام

یکی از نکات برجسته در اندیشه‌های نایک، مقابله با حملات و دیدگاه‌های منفی علیه اسلام است. او با استفاده از استدلال‌های منطقی و مستندات علمی، سعی می‌کند تصویری صحیح از اسلام به دنیا ارائه دهد. در جوامع غربی، اسلام اغلب با مفاهیمی چون تروریسم، خشونت و افراط‌گرایی مرتبط است. نایک از این فرصت استفاده کرده و با استفاده از منطق و دلیل، به اثبات این موضوع می‌پردازد که اسلام به‌هیچ‌وجه دینی خشونت‌بار نیست و بیشتر آموزه‌های آن بر صلح و همزیستی تأکید دارند. این رویکرد

برای مسلمانان در کشورهای غربی که با تبعیض‌های دینی و نژادی مواجه هستند، به‌ویژه مهم است. نایک توانسته است با مواجهه منطقی و علمی با انتقادهای و نادرستی‌ها، جوانان مسلمان را در برابر تحریف‌ها و دیدگاه‌های غلط تقویت کند و به آنها ابزاری برای دفاع از هویت دینی خود بدهد.

۳- تقویت هویت اسلامی در جهان مدرن

در دنیای مدرن، بسیاری از مسلمانان در تلاشند که هویت اسلامی خود را حفظ کنند، خصوصاً در جوامع غربی که تحت تأثیر فرهنگ‌های مختلف و رواج سکولاریسم قرار دارند. ذاکر نایک در سخنرانی‌های خود تأکید دارد که مسلمانان باید با حفظ اصول دینی خود، در عین حال در جوامع مدرن و متنوع به‌طور مؤثر مشارکت داشته باشند. او همچنین بر لزوم آگاهی دینی و آموزش صحیح اسلام در میان مسلمانان تأکید می‌کند. این دیدگاه به‌ویژه برای جوانان مسلمان مفید است زیرا به آنها کمک می‌کند تا نه تنها به‌طور صحیح اسلام را درک کنند، بلکه بتوانند در تعامل با جوامع غیرمسلمان، هویت دینی خود را به درستی معرفی کنند. این پیام برای مسلمانان نسل دوم و سوم که ممکن است در معرض فشارهای فرهنگی برای پذیرش فرهنگ غربی باشند، حیاتی است. نایک از این فرصت استفاده می‌کند که به آنها پیام‌آموزد چگونه در عین احترام به فرهنگ‌های مختلف، به اصول اسلام پایبند بمانند. این رویکرد می‌تواند از بحران هویتی که برخی از جوانان مسلمان در جوامع غربی با آن مواجه هستند، جلوگیری کند.

۴- وحدت مسلمانان

ذکر نایک به‌طور مداوم بر وحدت مسلمانان و کنار گذاشتن اختلافات فرقه‌ای تأکید می‌کند. او معتقد است که مسلمانان باید بر اساس اصول مشترک دین اسلام با یکدیگر هم‌گرایی داشته باشند و از اختلافات فرقه‌ای دوری کنند. این پیام او به‌ویژه در کشورهای با تنوع مذهبی و فرقه‌ای چون هند، پاکستان و برخی کشورهای خاورمیانه اهمیت دارد. با توجه به اینکه در بسیاری از جوامع اسلامی، اختلافات فرقه‌ای (بین شیعه و سنی) به بحران‌های سیاسی و اجتماعی منجر شده است، نایک تلاش می‌کند تا با استفاده از عقلانیت و منطق، مسلمانان را به وحدت و همبستگی دعوت کند. این دیدگاه می‌تواند به‌ویژه در بحران‌های سیاسی و اجتماعی کشورهای اسلامی که گرفتار تعصبات فرقه‌ای هستند، مفید واقع شود. تأکید نایک بر وحدت مسلمانان و هم‌گرایی در مقابل چالش‌های مشترک می‌تواند به ایجاد یک جبهه متحد اسلامی برای مقابله با تهدیدات خارجی و داخلی کمک کند.

۵- ایجاد بستر برای دیالوگ بین‌دینی

نایک بر لزوم گفت‌وگوهای بین‌دینی تأکید دارد. او در سخنرانی‌ها و برنامه‌های خود اغلب از کتاب‌های مقدس دیگر ادیان مانند انجیل و تورات استفاده می‌کند تا ارتباطات و شباهت‌های مشترک میان اسلام و دیگر ادیان را نشان دهد. این کار به‌ویژه در کشورهای غربی که تنوع دینی زیادی دارند، مورد توجه قرار

می‌گیرد. نایک همچنین از رویکردهای علمی و فلسفی برای پاسخ به سؤالات افرادی که نسبت به اسلام شک دارند، استفاده می‌کند و به‌طور مداوم تلاش می‌کند که از طریق منطق، عقلانیت و مدارک علمی، تصویر مثبتی از اسلام ارائه دهد. در جوامع چنددینی، این رویکرد نایک می‌تواند به تقویت همزیستی مسالمت‌آمیز و کاهش تنش‌های دینی کمک کند. دعوت به گفت‌وگو میان ادیان و تأکید بر اصول مشترک می‌تواند نقش مهمی در بهبود روابط میان مسلمانان و پیروان سایر ادیان ایفا کند.

ذکر نایک با تأکید بر اصول علمی، منطق، و عقلانیت در دفاع از اسلام، توانسته است به‌ویژه در میان جوانان و جوامع تحصیل‌کرده، به عنوان یک الگوی مبلّغ موفق شناخته شود. تلاش‌های او برای مبارزه با تحریف‌ها، ترویج وحدت مسلمانان، و دعوت به گفت‌وگوهای بین‌دینی، باعث شده است که نقش مؤثری در ترویج اسلام در دنیای مدرن ایفا کند.

نقدهای وارده به روش‌های تبلیغی نایک

۱- افراط‌گرایی:

برخی منتقدان معتقدند که نایک در برخی از سخنان خود به افراط‌گرایی گرایش دارد و این می‌تواند به تفرقه و خشونت منجر شود.

۲- ساده‌انگاری در تفسیر متون دینی:

برخی دیگر معتقدند که نایک در تفسیر متون دینی ساده‌انگاری می‌کند و این می‌تواند به برداشت‌های نادرست و افراطی منجر شود.

۳- حمایت از گروه‌های افراطی:

نایک به حمایت از برخی گروه‌های افراطی متهم شده است.

۴- تحقیر ادیان دیگر:

برخی منتقدان معتقدند که نایک در انتقاد از ادیان دیگر زیاده‌روی می‌کند و این می‌تواند به ایجاد تنش بین ادیان منجر شود.

مقایسه با سایر مبلغان

برای مقایسه دقیق‌تر روش‌های تبلیغی نایک با سایر مبلغان اسلامی، می‌توان به مبلغانی مانند محمد متوکل، یوسف القرضاوی، مفتی محمد تقی عثمانی و یوسف اسلام اشاره کرد. این مبلغان نیز هر کدام سبک و روش خاص خود را در تبلیغ دین دارند و با نایک تفاوت‌هایی دارند.

یوسف اسلام و ذکر نایک

یوسف اسلام، خواننده، موسیقی‌دان و مبلغ برجسته اسلام، یکی از شخصیت‌های تأثیرگذار جهان اسلام به شمار می‌رود. زندگی او از کودکی تا به امروز، سرشار از تحولات معنوی و فرهنگی بوده که توجه بسیاری را به خود جلب کرده است. ذاکر نایک با روش‌های تبلیغی خاص خود، تأثیر قابل توجهی بر جهان اسلام گذاشته است. اما این روش‌ها همواره مورد انتقاد قرار گرفته‌اند و برخی معتقدند که این روش‌ها می‌تواند به تفرقه و افراط‌گرایی منجر شود. برای ارزیابی دقیق‌تر روش‌های تبلیغی نایک، باید به عوامل مختلفی از جمله زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی، مخاطب هدف و اهداف تبلیغی توجه کرد.

ذاکر نایک و یوسف اسلام دو شخصیت برجسته در دنیای اسلام هستند که هر یک با روش‌ها و سبک‌های خاص خود در ترویج آموزه‌های اسلامی نقش مهمی ایفا کرده‌اند. هرچند هر دوی آن‌ها به دنبال معرفی اسلام به عنوان دینی جهانی و صلح‌آمیز بوده‌اند، اما روش‌ها، زمینه‌ها و مخاطبان آن‌ها متفاوت است. در ادامه به بررسی تفاوت‌ها و شباهت‌های فعالیت‌های این دو شخصیت می‌پردازیم.

شباهت‌ها

۱- تمرکز بر معرفی اسلام به غیرمسلمانان

هر دو شخصیت تلاش کرده‌اند که پیام اسلام را به غیرمسلمانان منتقل کنند. یوسف اسلام با استفاده از هنر و موسیقی و ذاکر نایک با سخنرانی‌های علمی و مناظره‌های عمومی، سعی کرده‌اند تصویر مثبتی از اسلام ارائه دهند. هر دوی آن‌ها به معرفی اسلام به عنوان دینی صلح‌جو و منطبق بر عقلانیت تأکید داشته‌اند.

۲- مبارزه با سوءبرداشت‌ها درباره اسلام

چه یوسف اسلام و چه ذاکر نایک، بخشی از فعالیت‌های خود را به اصلاح سوءبرداشت‌های رایج درباره اسلام اختصاص داده‌اند. یوسف اسلام با تأکید بر ارزش‌های اخلاقی و انسانی اسلام و ذاکر نایک با پاسخ‌گویی به شبهات از طریق آیات قرآن و منطق، تلاش کرده‌اند تا اسلام را از زاویه‌ای صحیح معرفی کنند.

۳- تأثیرگذاری جهانی

هر دو شخصیت در سطح بین‌المللی شناخته شده‌اند و مخاطبان آن‌ها از سراسر جهان هستند. یوسف اسلام به ویژه در غرب، و ذاکر نایک در کشورهای مسلمان و شبه‌قاره هند تأثیرگذاری قابل توجهی داشته‌اند.

۴- اتکا به آموزه‌های قرآنی

هم یوسف اسلام و هم ذاکر نایک، آموزه‌های خود را بر پایه قرآن و سنت پیامبر اسلام بنا نهاده‌اند. آن‌ها قرآن را به عنوان منبعی جهانی معرفی کرده‌اند که پاسخگوی نیازهای انسانی است.

تفاوت‌ها

۱- رویکرد به ترویج اسلام

یوسف اسلام بیشتر از هنر، موسیقی و فعالیت‌های خیریه برای ترویج آموزه‌های اسلامی بهره برده است. او سعی کرده پیام اسلام را از طریق زبان جهانی هنر به گوش جهانیان برساند. ذاکر نایک، بر خلاف یوسف اسلام، به یک روش استدلالی و منطقی روی آورده است. او با بهره‌گیری از مناظرات و تحلیل‌های تطبیقی، مفاهیم اسلامی را با سایر ادیان و فلسفه‌ها مقایسه می‌کند.

۲- زمینه تخصصی و مخاطبان

مخاطبان یوسف اسلام عمدتاً از غرب و جوامع غیرمسلمان بوده‌اند. او با استفاده از شهرت قبلی خود به عنوان یک موسیقی‌دان، توانست مخاطبانی از فرهنگ‌های مختلف را جذب کند. ذاکر نایک بیشتر بر مسلمانان و غیرمسلمانان در کشورهای در حال توسعه، به ویژه در هند و کشورهای عربی، تمرکز داشته است. او اغلب با گروه‌هایی که علاقه‌مند به بحث‌های دینی هستند، تعامل دارد.

۳- روش ارتباطی

یوسف اسلام از روش‌هایی غیرمستقیم و نرم استفاده کرده است. او پیام‌های خود را در قالب موسیقی و اشعار منتقل کرده و از ایجاد بحث‌های جدلی پرهیز داشته است. ذاکر نایک بیشتر به روش‌های مستقیم و مناظره‌های چالش‌برانگیز تمایل دارد. سخنرانی‌های او اغلب به پاسخ‌گویی به شبهات و انتقادهای مطرح شده علیه اسلام اختصاص دارد.

۴- تمرکز بر فعالیت‌های اجتماعی

یوسف اسلام در کنار ترویج اسلام، به فعالیت‌های خیریه و اجتماعی نیز پرداخته است. او مؤسسه‌های خیریه و آموزشی متعددی تأسیس کرده و تلاش کرده تا مشکلات جوامع اسلامی را حل کند. ذاکر نایک بیشتر بر آموزش دینی و آگاهی‌بخشی تمرکز دارد و فعالیت‌های او کمتر در حوزه خیریه یا اجتماعی قابل مشاهده است.

۵- محبوبیت در میان مخاطبان

یوسف اسلام به دلیل سابقه هنری و رویکرد معتدل‌تر، در میان غیرمسلمانان و مسلمانان غربی محبوب‌تر است. ذاکر نایک به دلیل سخنرانی‌های چالش‌برانگیز و سبک خاصش، بیشتر در میان مخاطبان جوان و افراد علاقه‌مند به مباحث عقیدتی جایگاه دارد.

یوسف اسلام و ذاکر نایک هر دو در ترویج اسلام نقش مهمی داشته‌اند، اما با روش‌ها و اهداف متفاوت. یوسف اسلام بیشتر به دنبال برقراری ارتباط فرهنگی و انسانی با استفاده از هنر بوده، در حالی که ذاکر نایک از منطق

و مناظره برای پاسخ‌گویی به شبهات دینی استفاده کرده است. این تفاوت‌ها نشان می‌دهد که ترویج اسلام می‌تواند از مسیرهای متنوع و متناسب با نیازهای مخاطبان پیش رود، و هر دو سبک در جایگاه خود تأثیرگذاری بالایی دارند.

پیشینه اتهامات و پاسخ نایک

در سال ۲۰۰۸، در یک پخش تلویزیونی در *peace tv*، ذاکر نایک ادعا کرد که حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در آمریکا یک «کار داخلی» بوده است. در سال ۲۰۱۰، انگلیس به دلیل «رفتار غیر قابل قبول»، ورود او را به انگلستان ممنوع کرد.

اتهامات علیه نایک از سال ۲۰۱۶ آغاز شد، زمانی که مقامات بنگلادش اعلام کردند یکی از عاملان حمله‌ای تروریستی در داکا تحت تأثیر سخنان او قرار گرفته است. این مسئله باعث ممنوعیت شبکه تلویزیونی «صلح» که توسط نایک تأسیس شده بود، در بنگلادش شد. در هند نیز سازمان تحقیقات ملی (NIA) پرونده‌ای علیه نایک و بنیاد اسلامی وی (IRF) به اتهام فعالیت‌های غیرقانونی و ترویج نفرت مذهبی تشکیل داد. دولت هند همچنین بنیاد وی را به مدت پنج سال ممنوع اعلام کرد.

نایک با انتشار بیانیه‌هایی تأکید کرد که هرگونه خشونت و کشتار افراد بی‌گناه در اسلام ممنوع است. او اتهامات مربوط به پول‌شویی را نیز رد کرده و تمامی تراکنش‌های مالی خود را قانونی دانسته است. با این حال، مقامات هند از این ادعاها قانع نشده و از اینترپل درخواست بازداشت وی را مطرح کرده‌اند.

ذاکر نایک با رد گزارشی در روزنامه بنگلادشی دیلی استار مبنی بر اینکه او یکی از عاملان کشتار داکا را برای انجام قتل ترغیب کرده گفته که من شوکه شدم که یک بنگلادشی از من الهام گرفته است. هیچ سخنرانی از من وجود ندارد که در آن کسی را به کشتن دیگری، چه مسلمان و چه غیر مسلمان، تشویق کرده باشم.^{۱۲} با تحت نظارت قرار گرفتن دکتر نایک، دیگیویا سینگ، رهبر ارشد کنگره، پس از انتشار یک ویدیوی سال ۲۰۱۲ - که نشان می‌داد او در یک رویداد برای ترویج هماهنگی اجتماعی از دکتر نایک تمجید می‌کند - در خط آتش BJP قرار گرفت. ویدیویی که در آن دکتر سینگ گفت دکتر نایک "مرد صلح" است، یک نزاع بین BJP و کنگره را برانگیخت.

واکنش‌های داخلی و بین‌المللی

حامیان نایک در جامعه مسلمان هند معتقدند او به دلیل مسلمان بودن و سبک بیانیه‌های صریحش هدف قرار گرفته است. آن‌ها ادعا می‌کنند رسانه‌های هندی و دولت با برجسته کردن سخنان وی بدون مدرک، تلاش دارند جوامع مسلمان را تحت فشار قرار دهند. از سوی دیگر، منتقدان نایک، از جمله سخنگویان حزب حاکم، اتهامات علیه او را جدی دانسته و معتقدند که وی در سخنرانی‌های خود از سازمان‌های افراط‌گرا حمایت کرده است.

^{۱۲} <https://www.thehindu.com/news/national/Understanding-the-controversy-surrounding-Zakir-Naik/article۶۰۵۲۶۹۰۰.ece>

جایگاه نایک در جامعه مسلمان هند

ظهور نایک به دهه ۱۹۹۰ برمی‌گردد، زمانی که مسلمانان هند پس از تخریب مسجد بابر توسط گروه‌های ملی‌گرای هندو با احساس ناامیدی روبه‌رو شدند. در این دوره، نایک با سبک سخنرانی‌های انگلیسی‌زبان، ظاهر مدرن و استدلال‌های منطقی، توانست جوانان مسلمان را جذب و اعتماد به نفس تازه‌ای به آن‌ها ببخشد. با این

حال، ارتباط وی با مکتب وهابی اسلام و محتوای برخی سخنرانی‌هایش او را به هدفی آسان برای منتقدان تبدیل کرده است.

ذاکر نایک نماد دوگانه‌ای در هند است: از یک سو برای بسیاری از مسلمانان، الهام‌بخش و نماینده دفاع از حقوق دینی است، و از سوی دیگر برای دولت و منتقدانش نمادی از افراط‌گرایی دینی به شمار می‌رود. در حالی که برخی از سخنان و روش‌های وی قابل نقد است، پرونده علیه او نمادی از تنش‌های گسترده‌تر میان جوامع مذهبی و فضای فزاینده اسلام‌هراسی در هند است.

ذاکر نایک، در حال حاضر از هند فرار کرده است. او در هند با اتهاماتی در رابطه با تامین مالی تروریسم، پولشویی و سخنان نفرت‌انگیز روبروست. فعالیت‌های بنیاد پژوهش اسلامی او را ممنوع و پاسپورتش را نیز باطل کرده‌اند. از سال ۲۰۱۷، در مالزی اقامت دارد و در آنجا به ایراد سخنرانی و موعظه‌هایش ادامه می‌دهد. ذاکر نایک توسط ماهاتیر محمد اقامت دائم مالزی را دریافت کرد.

ذاکر نایک نمادی از تاثیرگذاری شخصیت‌های مذهبی در عصر دیجیتال است. توانایی‌های فردی او، نظیر حافظه قوی و قدرت استدلال، ابزارهای مؤثری برای تبلیغ عقاید او بوده‌اند. اما مواضع جنجالی و روش‌های تهاجمی او نشان می‌دهد که چگونه رویکردهای رادیکال می‌توانند به جای جذب حداکثری، باعث ایجاد شکاف‌های اجتماعی شوند. با توجه به جنجال‌ها و محدودیت‌هایی که فعالیت‌های نایک ایجاد کرده است، به نظر می‌رسد موفقیت بلندمدت او وابسته به اتخاذ روش‌های متعادل‌تر و توجه به تنوع فرهنگی و دینی مخاطبان است.

ذاکر نایک نمادی از یک شخصیت مذهبی در عصر مدرن است که توانسته با بهره‌گیری از تکنیک‌های ارتباطی، علم ادیان مقایسه‌ای و استفاده از ابزارهای دیجیتال، توجه بسیاری از افراد را جلب کند. با این حال، روش‌ها، اظهارات و عملکرد او ابعاد پیچیده‌ای دارد که نیازمند تحلیل عمیق‌تر است.

تحلیل گفتمان متقاعدسازی ذاکر نایک

«هادینا هابیل»، از دانشگاه فناوری مالزی UTM | آکادمی زبان دکترای فلسفه در مقاله‌ای با عنوان «[تحلیل گفتمان متقاعدسازی ذاکر نایک](#)» به بررسی چگونگی استفاده ذاکر نایک از زبان برای متقاعد کردن مخاطبان در سخنرانی‌های خود می‌پردازد. این تحقیق، استفاده ذاکر نایک از عقلانیت، اعتبار و جذابیت‌های احساسی را برای انتقال مؤثر پیام‌هایش تحلیل می‌کند. این مطالعه به بررسی این موضوع می‌پردازد که چگونه ذاکر نایک، واعظ سرشناس اسلام، از زبان برای اقناع مخاطبان در سخنرانی‌های مردمی خود استفاده می‌کند.

این مقاله رویکردهای متقاعدکننده ارائه شده در مدل کانر و لاور را با تقسیم‌بندی نمونه‌ای از اسکریپت‌های ویدئویی دکتر ذاکر نایک در یوتیوب به واحدهای گفتمانی بر اساس سه منبع اساسی جذابیت‌های متقاعدکننده: عقلانیت، اعتبار و محبت آزمایش می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهد که استراتژی‌های منطقی عمدتاً در سخنرانی‌های ذاکر نایک استفاده شده است. در بین توسل‌های عقلانی، استفاده از منابع معتبر بیشتر مورد استفاده قرار

گرفته است. نتایج نشان می‌دهد که تاکتیک‌های متقاعدسازی متنوع کارکردهای خود را در ساختن قدرت متقاعدکننده استدلال‌های او نشان می‌دهند.^{۱۳}

ارزیابی انتقادی از بشارت اسلامی ذاکر نایک

محمد عباس عبدالرزاق از دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی در مقاله‌ای با عنوان «[ارزیابی انتقادی از بشارت اسلامی ذاکر نایک](#)»^{۱۴} روش‌های موعظه، سبک سخنرانی در جمع و تأثیر رویکرد او بر مخاطبان مسلمان و غیرمسلمان را مورد بحث قرار می‌دهد. اگر چه اسلام دینی است بر علیه اجبار در دعوت دیگران به آغوش خود، اما تا حدی به علمای مسلمان اجازه می‌دهد تا در هر شکلی از مناظره/گفتمان مسالمت‌آمیز، اخلاقی و فکری با سایر ادیان شرکت کنند. از زمانی که این پیام از طریق قرآن ابلاغ شد، در جهان اسلام، روشنفکران بسیاری ظاهر شدند که افراد مذهبی دیگر را به بحث در مورد مسائل مربوط به خدا و معنویت مشغول کردند. در حالی که جهان اسلام هنوز مشارکت دانشمندان مشهور مسلمان گذشته را در زمینه دین تطبیقی جشن می‌گیرد، این تحقیق در مقیاس کوچک برای بررسی رویکردها، مشارکت‌ها و مناقشاتی که نایک را که یک محقق مسلمان معاصر دین تطبیقی است، بررسی می‌کند. اگرچه بسیاری شایستگی فکری او را در بحث درباره ادیان دیگر می‌شناسند، اما افرادی در سراسر جهان هستند که سخنرانی عمومی او را تحریک‌آمیز، بدبینانه و تحقیرآمیز نسبت به ادیان دیگر می‌دانند. نویسنده از طریق مطالعه کیفی، قصد دارد به ارزیابی انتقادی از تبلیغ دینی نایک بپردازد. علاوه بر آن، پژوهشگران برخی از انتقادات وارده به وی را نیز تحلیل خواهند کرد. تحلیل انتقادی تحقیق به طور عینی روش موعظه نایک، شخصیت، سبک سخنرانی عمومی و غیره را مورد بحث قرار داده است. حضور ذاکر نایک در مالزی با توجه به تأثیرات آن بر پویایی مذهبی و سیاسی این کشور تحلیل شده است. مقاله‌ای از موسسه هادسون به بررسی چگونگی تلاقی فعالیت‌های او با زمینه‌های نژادی و سیاسی مالزی می‌پردازد و واکنش‌های مختلفی را در بخش‌های مختلف اجتماعی برانگیخته است.

تأثیر ذاکر نایک بر مالزی: دین و سیاست

«محمد سنان سیچ» در مقاله‌ای با عنوان «[تأثیر ذاکر نایک بر مالزی: دین و سیاست](#)»^{۱۵} می‌نویسد که این مقاله به عنوان مقدمه‌ای بر دیدگاه‌های عمده درباره ذاکر نایک عمل خواهد کرد. استقبال از ذاکر نایک در مالزی در مقالات پراکنده روزنامه‌ها و یادداشت‌های تحلیلی ثبت شده است. با این حال، مطالعه عمیقی از تأثیر او و نحوه درک او در این کشور وجود ندارد. این مطالعه قصد دارد این خلأ را پر کند.

این مقاله نشان می‌دهد که نایک تأثیری دوگانه بر جامعه مالزی داشته است. در جبهه سیاسی، نایک نیروی متحدکننده‌ای برای احزاب سیاسی مالایی‌محور بوده تا مرزهای خود را مشخص کنند و مخالفان سیاسی نایک را به عنوان مخالفان اسلام معرفی کنند. همانطور که این مقاله استدلال می‌کند، این امر تأثیر قابل توجهی بر سیاست

^{۱۳} https://www.researchgate.net/publication/۳۷۲۳۴۰۰۹۶_Analysis_of_Zakir_Naik's_Persuasion_Discourse

DOI: ۱۰.۳۵۹۴/ijeat.E1۱۷۷,۰۵۸۵C1۹

^{۱۴} DOI: ۱۰.۲۴۰۳۵/ijit.۱۵,۲۰۱۹,۰۰۷

و احزاب مالزی از جمله سازمان ملی متحد مالایی (UMNO)، حزب اسلامی مالزی (PAS) و حزب اقدام دموکراتیک (DAP) که عمدتاً چینی تبار هستند، داشته است. در جبهه مذهبی، نایک مسئول الهام بخشی به بسیاری از واعظان و مبلغان دیگر در مالزی است، از جمله چهره‌هایی مانند فردوس وونگ، یک مسلمان چینی تبار که از برخی از تکنیک‌های نایک برای گسترش اسلام استفاده می‌کند.

این مقاله ابتدا پیشینه مختصری از مسیر ذاکر نایک از هند به مالزی ارائه می‌دهد و پویایی‌های عمده نژادی و سیاسی در مالزی را برای کمک به درک بهتر واکنش‌ها به ذاکر نایک مورد بحث قرار می‌دهد. این واکنش‌ها، چه مثبت و چه منفی، در امتداد خطوط مذهبی، سیاسی، جغرافیایی و نژادی تقسیم شده‌اند. سپس مقاله به بررسی نفوذ نایک بر چشم‌انداز مذهبی مالزی می‌پردازد و این کار را با بررسی شاگرد او، فردوس وونگ، واعظ مشهور مالزیایی که ایده «دعوت خیابانی» را معروف کرد، انجام می‌دهد. مقاله همچنین چشم‌انداز مذهبی مالزی را با توضیح فرهنگ «واعظ مشهور» زمینه‌سازی می‌کند. در نهایت، مقاله درباره مفهوم «اسلام‌گرایی» تأمل می‌کند تا ارزیابی کند آیا این مفهوم ابزار مفیدی برای تحلیل ذاکر نایک است یا خیر.

سنان سیچ در خصوص «تقاطع پویایی‌های نژادی و سیاسی در مالزی» می‌نویسد که مالزی کشوری با تنوع قومی است که جمعیت آن شامل گروه‌های مالایی، چینی، هندی و اقلیت‌های دیگر است. سیاست این کشور به شدت تحت تأثیر ملاحظات نژادی است، به گونه‌ای که سیستم «حاکمیت مالایی» به‌طور سنتی برتری سیاسی و اقتصادی اکثریت مالایی را تضمین کرده است. این امر باعث ایجاد نابرابری‌های قومی، به‌ویژه در نمایندگی سیاسی و فرصت‌های اقتصادی، شده است. احزاب قوم‌گرای مالزی همچون UMNO و PAS، با تمرکز بر منافع مالایی‌ها، این ساختار را حفظ کرده‌اند. در عین حال، گروه‌های غیرمالایی مانند چینی‌ها و هندی‌ها غالباً از احساس حاشیه‌نشینی و تبعیض رنج می‌برند.

نویسنده در خصوص واکنش به ذاکر نایک می‌نویسد که واعظ بحث‌برانگیز مسلمان، در مالزی نظرات مختلفی را برانگیخته است. حمایت از او عمدتاً از سوی مسلمانان مالایی و احزاب سیاسی مانند UMNO و PAS است که از محبوبیت او برای جلب آرای اکثریت مسلمان استفاده می‌کنند. دلیل محبوبیت او در میان مسلمانان شامل دفاع او از اسلام در برابر اتهامات تروریسم و سخنانی‌های او که منجر به گرویدن برخی به اسلام شده، می‌باشد. ترجمه آثار او به زبان مالایی و حمایت جوامع مسلمان غیرمالایی، همچون مسلمانان تامیل‌زبان، نیز به تقویت جایگاه او کمک کرده است.

مخالفان ذاکر نایک را به سه گروه تقسیم می‌کند که عبارتند از:

۱- گروه‌های قومی و مذهبی:

مالزیایی‌های چینی و هندوهای تامیل به دلیل اظهارات نژادی و مذهبی نایک، به شدت با او مخالفند. او چینی‌ها را "مهمان" مالزی خوانده و خدایان هندو را مورد انتقاد قرار داده است.

۲- مسلمانان لیبرال و سنتی:

مسلمانان لیبرال مالایی و پیروان صوفیه یا مکاتب فقهی سنتی، دیدگاه‌های سلفی و سبک تقابلی نایک را نقد می‌کنند.

۳- احزاب سیاسی مخالف:

حزب اقدام دموکراتیک (DAP) که برای برابری نژادی تلاش می‌کند، به‌ویژه از نایک به دلیل تأثیرات منفی او بر انسجام اجتماعی انتقاد کرده است.

سنان سیچ به پیامدهای حضور ذاکر نایک اشاره می‌کند و معتقد است که حضور او در مالزی به تقویت گفتمان‌های نژادی و مذهبی دامن زده و باعث عمیق‌تر شدن شکاف‌های اجتماعی شده است. با وجود حمایت گسترده در میان برخی گروه‌ها، مخالفان او از جوامع قومی و مذهبی مختلف به‌ویژه از ایالت‌های جنوب مالزی، به او به چشم یک عامل تفرقه‌افکن نگاه می‌کنند.

مسئله ذاکر نایک بازتابی از چالش‌های گسترده‌تر نژادی و سیاسی مالزی است. سیاست‌های قوم‌گرایانه و نقش احزاب سیاسی در بهره‌برداری از این تنش‌ها نشان می‌دهد که تحقق یک جامعه هماهنگ‌تر به گفتگوی عمیق‌تر و سیاست‌گذاری منصفانه‌تر نیاز دارد.

ذاکر نایک، یکی از شناخته‌شده‌ترین مبلغان اسلامی در جهان، تأثیر قابل توجهی بر سبک‌های تبلیغ دینی در کشورهای مختلف، به ویژه مالزی، داشته است. نفوذ او در مالزی با گسترش جنبش «دعوت خیابانی» و تعامل با چهره‌های محلی مانند فردوس وونگ، به شکلی گسترده نمایان شده است.

دعوت خیابانی در مالزی: از الهام تا اجرا

جنبش دعوت خیابانی، که در آن مسلمانان با برپایی غرفه‌هایی در اماکن عمومی به توزیع قرآن و پاسخ به سؤالات غیرمسلمانان درباره اسلام می‌پردازند، در ابتدا از فعالیت‌های انجمن تحقیقات آموزش اسلامی (IERA) در لندن الهام گرفت. این جنبش از سال ۲۰۱۰ در مالزی فعال شد و به یکی از ابزارهای مهم تبلیغ اسلام در این کشور تبدیل شد.

فردوس وونگ های هونگ، یک مسلمان نوگرویده چینی‌تبار در مالزی، به عنوان یکی از چهره‌های برجسته این جنبش شناخته می‌شود. او در سال ۲۰۱۱ فعالیت خود را با برنامه‌ای با هدف جلوگیری از جشن گرفتن روز ولنتاین آغاز کرد و در ادامه سازمان «مسلمانان نوگرویده چندنژادی مالزی» (MRM) را برای تقویت دعوت اسلامی در مالزی تأسیس کرد. یکی از موفقیت‌های بزرگ وونگ، سازماندهی یک برنامه عظیم دعوت در سال ۲۰۱۴ بود که حدود ۲،۰۰۰ داوطلب در شهرهای مختلف مالزی مشارکت داشتند.

شاگردی و تأثیرپذیری از ذاکر نایک

فردوس وونگ در سال ۲۰۱۶ به عنوان یکی از ۱۹ شرکت‌کننده منتخب در برنامه بین‌المللی آموزش دعوت ذاکر نایک (IDTP) در بمبئی حضور یافت. او در این دوره ۴۵ روزه، که محتوای آن بعدها در یوتیوب منتشر شد، یکی از سه شاگرد برتر شناخته شد و عنوان «شاگرد ذاکر نایک» را کسب کرد. این عنوان نه تنها به اعتبار او افزود، بلکه مبنایی برای فعالیت‌های تبلیغی‌اش در مالزی شد.

شیوه‌های سخنرانی و موضوعات مورد بحث و وونگ به شدت از ذاکر نایک تأثیر گرفته است. عناوینی مانند «اسلام چیست؟» و «آیا خدا وجود دارد؟» در برنامه‌های او، بازتابی از سخنرانی‌های نایک هستند. حتی روش‌های بلاغی و مثال‌های او، مانند مقایسه وجود خدا با وجود یک مخترع برای گوشی‌های هوشمند، مستقیماً از سخنان نایک اقتباس شده‌اند.

ظهور صنعت دعوت و کالایی‌سازی دین در مالزی

در سال‌های اخیر، تبلیغ دین در مالزی به یک صنعت تبدیل شده است. واعظان اسلامی با بهره‌گیری از رسانه‌های اجتماعی و تلویزیون به چهره‌های تأثیرگذار و حتی مشهور تبدیل شده‌اند. این تأثیرگذاری علاوه بر نفوذ معنوی، مزایای مادی قابل توجهی نیز برای آنها به همراه داشته است، از جمله جمع‌آوری سرمایه و داشتن سبک زندگی مجلل.

برنامه تلویزیونی «امام مودا» نمونه‌ای از این روند است. این برنامه که از سال ۲۰۱۰ آغاز شد، شرکت‌کنندگان را در چالش‌هایی مرتبط با دانش اسلامی، تلاوت قرآن و وظایف عملی مذهبی مانند غسل میت به رقابت وامی‌داشت. برندگان این برنامه علاوه بر جوایز مادی، به شهرت اجتماعی دست یافتند و فرصت تأسیس نهادهای اسلامی خود را پیدا کردند. این روند، بسیاری از جوانان مالزیایی را به ورود به صنعت دعوت ترغیب کرده است.

رویکرد ذاکر نایک: دعوت اجتماعی از پایین به بالا

ذاکر نایک به عنوان یک داعی از رویکرد «از پایین به بالا» استفاده می‌کند. این رویکرد بر اصلاح اجتماعی مسلمانان از طریق آموزش و تبلیغ تأکید دارد و هدف آن، تقویت جامعه اسلامی بدون ورود مستقیم به سیاست است. نایک در سخنان خود، از اهمیت مشارکت در دعوت اجتماعی صحبت می‌کند و به ندرت درباره تغییر ساختار سیاسی کشورهایمانند مالزی اظهار نظر کرده است.

در نهایت، نفوذ ذاکر نایک در مالزی، هم از طریق شاگردانی مانند فردوس وونگ و هم از طریق ساختار کلی صنعت دعوت، به خوبی مشهود است. این نفوذ نه تنها در قالب تبلیغ اسلام، بلکه در تعاملات اجتماعی و نقش‌آفرینی در جامعه چندفرهنگی مالزی به چشم می‌خورد.

۱۸ مورد رادیکالیسم: چگونه ذاکر نایک تروریست‌های هندی را الهام بخشید

ارتباط با افراط‌گرایی

نگرانی‌هایی در مورد تأثیر بالقوه نایک بر رادیکال‌سازی مطرح شده است. گزارش‌ها حاکی از آن است که آموزه‌های او ممکن است الهام‌بخش افرادی باشد که در فعالیت‌های افراط‌گرایانه دخیل بودند، که منجر به بررسی بیشتر موعظه‌ها و بیانیه‌های عمومی او شد.

خبرگزاری The Commune در تاریخ August 26, 2024 در گزارشی با عنوان «[۱۸ مورد رادیکالیسم: چگونه ذاکر نایک](#)

[تروریست‌های هندی را الهام بخشید](#)» می‌نویسد که ذاکر نایک، مبلغ افراطی اسلامی فراری، مدت‌هاست منبع

الهامی برای تروریست‌ها بوده است. نایک که در سال ۱۹۹۱ بنیاد تحقیقات اسلامی (IRF) را تأسیس کرد، منبع ثابتی برای الهام بخشیدن به تروریست‌ها بوده است. او تحت نظارت بنیاد تحقیقات اسلامی، به فعالیت‌های تبلیغی مذهبی مشغول شد و فعالیت‌های تروریستی را ترویج کرد.

برای پیشبرد اهداف خود، نایک یک کانال تلویزیونی چندزبانه به نام Peace TV راه اندازی کرد، جایی که به طور علنی به خدایان و الهه‌های هندو توهین کرد و نفرت بین مسلمانان و غیر مسلمانان را تحریک کرد. در سال ۲۰۱۶، دولت هند، بنیاد تحقیقات اسلامی را ممنوع کرد. سپس، نایک از هند گریخت و به مالزی پناه برد، جایی که در سال ۲۰۱۸ پناهندگی دریافت کرد. او در هند با اتهام خیانت و یک نوتیس قرمز روبرو است. در مارس ۲۰۲۲، وزارت کشور هند یک ممنوعیت پنج ساله را بر سازمان غیردولتی بنیاد تحقیقات اسلامی ذاکر نایک اعمال کرد. هند، بریتانیا، بنگلادش، سریلانکا و کانادا کانال‌های رسانه‌ای ذاکر نایک و IRF بنیاد تحقیقات اسلامی را ممنوع کردند.

گفتنی که سخنرانی‌های ذاکر نایک، از جمله نجیب‌الله زازی را که توسط مقامات ضدتروریسم آمریکا به دلیل برنامه‌ریزی برای حمله انتحاری در نیویورک در سال ۲۰۰۹ دستگیر شد، تحت تأثیر قرار داد. به طور مشابه، رحیل شیخ، متهم به بمب‌گذاری قطار بمبئی در سال ۲۰۰۶، نیز تحت تأثیر نایک قرار گرفت. در اکتبر ۲۰۱۹، آژانس تحقیقات ملی فاش کرد که سخنرانی‌های ذاکر نایک الهام‌بخش اکثر ۱۲۷ تروریستی دستگیر شده به دلیل ارتباط با داعش بوده است.

آنور ابراهیم، نخست وزیر مالزی، در ۲۰ اوت ۲۰۲۴ اظهار داشت که اگر هند شواهد کافی علیه ذاکر نایک ارائه دهد، مالزی اخراج او را در نظر خواهد گرفت. این گزارش ۱۸ مورد از حوادث تروریستی در هند را که مبلغ افراطی فراری تحت تأثیر قرار داده است، تشریح می‌کند.

۱- محمد سلیم: متقاضی برای سوریه

محمد سلیم، متولد ساورب جین، در حیدرآباد تحت تأثیر ذاکر نایک و دکتر کمال رادیکال شد. سلیم پس از گرویدن به اسلام در سال ۲۰۱۱، به شدت درگیر فعالیت‌های تروریستی شد و به حزب‌التحریرشام^{۱۵} (HUT) پیوست. پدرش پس از اینکه او شروع به حذف بت‌های هندو از خانه آنها کرد، او را طرد کرد. تحسین سلیم از ذاکر نایک به حدی بود که می‌خواست به سوریه برود و بمب‌گذار انتحاری شود.

۲- شاهرخ سیفی: آتش‌سوز قطار کرالا

در ۲ آوریل ۲۰۲۳، شاهرخ سیفی در قطار آلپوزا-کانور در کرالا به مسافران آتش زد و در نتیجه تلفات جانی زیادی به بار آورد. سیفی، پیرو کورکورانه ذاکر نایک، تحت تأثیر شدید سخنرانی‌های رادیکال نایک قرار گرفت. این سخنرانی‌ها او را به این عمل وحشتناک تروریستی سوق داد.

۳- ساقب نچان: توطئه گر «الشام»

ساقب نچان که در دسامبر ۲۰۲۳ توسط آژانس تحقیقات ملی^{۱۶} (NIA) دستگیر شد، به دنبال ایجاد منطقه‌ای در ماهاراشترا به عنوان «الشام»، با اشاره به سوریه بزرگ بود. نچان مغز متفکر چندین انفجار

^{۱۵} Hizb-ut-Tahrir

^{۱۶} National Investigation Agency

بمب در بمبئی در سال‌های ۲۰۰۲-۲۰۰۳ بود که تحت تأثیر عقاید ذاکر نایک هدایت می‌شد.

۴- احمد مرتضی عباسی: مهاجم معبد گورکونات

در آوریل ۲۰۲۲، احمد مرتضی عباسی، فارغ‌التحصیل IIT بمبئی، به معبد گورکونات در گورخپور حمله کرد و دو پلیس را مجروح کرد. عباسی تحت تأثیر عمیق ویدیوهای ذاکر نایک قرار گرفت که او اغلب به صورت آنلاین تماشا می‌کرد. یک دادگاه لکنو در ژانویه ۲۰۲۳ او را به اعدام محکوم کرد.

۵- تروریست‌های PFI: گسترش جهاد در سراسر هند

جبهه مردمی هند^{۱۷} (PFI) ارتباطات عمیقی با ذاکر نایک داشت. در سپتامبر ۲۰۲۲، ۱۷۰ عضو جبهه مردمی هند در هشت ایالت بازداشت شدند. مقامات اسنادی مربوط به ذاکر نایک را کشف کردند که نشان می‌داد نفوذ او چگونه بر جبهه مردمی هند و فعالیت‌های جهادی آن نفوذ کرده است.

۶- محمد شاریق: توطئه گر انفجار منگالورو

محمد شاریق الهام گرفته از ذاکر نایک مسئول انفجار بمب خودرویی منگالورو در نوامبر ۲۰۲۲ بود. این انفجار که توسط شورای مقاومت اسلامی (IRC) ادعا شد، بخشی از برنامه گسترده‌تر شاریق برای گسترش ترور بود که تحت تأثیر آموزه‌های نایک قرار داشت.

۷- محمد عرفان: توطئه گر بمب گذاری سنگاپور

در دسامبر ۲۰۲۲، محمد عرفان ۱۸ ساله در سنگاپور به دلیل برنامه‌ریزی برای سه حمله هدفمند دستگیر شد. عرفان که تحت تأثیر تبلیغات آنلاین ذاکر نایک رادیکال شده بود، معتقد بود که انجام این حملات به نام داعش وظیفه دینی او است.

۸- ابو یوسف: توطئه گر بمب گذاری دهلی

پلیس دهلی در اوت ۲۰۲۰ ابو یوسف ساکن اوتار پرادش را در حالی که در حال برنامه‌ریزی برای حملات متعدد در هند بود، دستگیر کرد. یوسف که هر روز ساعت‌ها به سخنرانی‌های ذاکر نایک گوش می‌داد، قصد داشت در ۱۵ اوت ۲۰۲۰ در دهلی بمب‌گذاری کند اما توسط امنیت شدید خنثی شد.

۹- ۱۲۷ تروریست داعش: الهام گرفته از ذاکر نایک

آژانس تحقیقات ملی در اکتبر ۲۰۱۹ فاش کرد که ذاکر نایک الهام‌بخش اکثر ۱۲۷ فرد دستگیر شده به دلیل ارتباط با داعش بوده است. این تروریست‌ها که درگیر سه پرونده بزرگ داعش در کراالا و تامیل نادو بودند، از سخنرانی‌های نایک پیروی می‌کردند. آنها همچنین از شاگرد او، زهران هاشم پیروی می‌کردند.

۱۰- تروریست‌های ماهاراشترا: طرح مسمومیت در معبد هندو

^{۱۷} Popular Front of India

گروهی از تروریست‌ها که در ژوئیه ۲۰۲۲ در ماهاراشترا دستگیر شدند، قصد داشتند با مسموم کردن «ماهپراساد» در یک معبد بمبئی، ۴۰ هزار هندو را قتل‌عام کنند. دادگاه فاش کرد که این تروریست‌ها تحت تأثیر ذاکر نایک قرار داشتند و برای مأموریت مرگبار خود مواد منفجره ساخته بودند.

۱۱- تروریست‌های روهینگایی: شبکه مالی ذاکر نایک

سازمان تحقیقات و تحلیل^{۱۸} (RAW) پیوندی مالی بین ذاکر نایک و تروریست‌های روهینگایی را کشف کرد. نایک با فعالیت از مالزی، تسهیلاتی برای انتقال ۲۰۰ هزار دلار برای تامین مالی حملات در هند فراهم کرد. این شبکه گستره وسیع نایک در حمایت از تروریسم را برجسته می‌کند.

۱۲. فواز جمال: توطئه برده‌داری جنسی داعش

در ژانویه ۲۰۱۸، فواز جمال و سیاد در کراالا به دلیل تبدیل اجباری یک زن به دین اسلام و تلاش برای فروش او به عنوان برده جنسی به داعش دستگیر شدند. این زن فاش کرد که شوهرش، محمد ریاض، او را مجبور کرده است که ویدیوهای ذاکر نایک را تماشا کند، که نقش مهمی در رادیکالیزه شدن او داشت.

۱۳. برهان وانی: چهره رسانه‌های اجتماعی حزب‌المجاهدین

برهان وانی، تروریست حزب‌المجاهدین که در سال ۲۰۱۶ در یک درگیری کشته شد، از ذاکر نایک حمایت قاطعانه‌ای کرد. آخرین توییت او مردم را به حمایت از نایک ترغیب کرد و هشدار داد که حتی تلاوت قرآن ممکن است ممنوع شود اگر از نایک دفاع نشود. حضور رسانه‌های اجتماعی وانی در جذب جوانان به تروریسم بسیار مهم بود.

۱۴. محمد ابراهیم یزدانی: عضو جذب‌کننده داعش

محمد ابراهیم یزدانی، تروریست داعش اهل حیدرآباد، در سال ۲۰۱۶ به آژانس تحقیقات ملی اعتراف کرد که پس از گوش دادن به ذاکر نایک به تروریسم روی آورده است. سفر یزدانی به افراط‌گرایی در سال ۲۰۱۰ پس از شرکت در یک اردوی ده روزه به رهبری نایک در بمبئی آغاز شد.

۱۵. عرش قریشی: عضو جذب‌کننده داعش

پلیس در سال ۲۰۱۶ عرش قریشی، یکی از کارمندان IRF ذاکر نایک را به دلیل جذب ۲۱ جوان از کراالا برای پیوستن به داعش دستگیر کرد. دادگاهی در سپتامبر ۲۰۲۲ به دلیل فقدان شواهد، قریشی را تبرئه کرد. با این حال، دستگیری او نقش مستقیم سازمان نایک در رادیکال کردن جوانان هندی را برجسته

^{۱۸} Research and Analysis Wing

می‌کند.

۱۶. قتل صدیقی: بمب‌گذار معبد

مقامات در سال ۲۰۱۱ قتل صدیقی، عضو مجاهدین هند را به دلیل برنامه‌ریزی برای بمب‌گذاری یک معبد در پونه دستگیر کردند. صدیقی که تحت تأثیر ذاکر نایک قرار داشت، با حمایت اعضای سازمان غیردولتی نایک، فعالیت‌های ضد ملی انجام می‌داد. دو زندانی ظاهراً در سال ۲۰۱۲ صدیقی را با طناب در داخل سلول امنیتی "آندا" زندان مرکزی پروادا در پونه خفه کردند.

۱۷. کاظیل احمد: بمب‌گذار فرودگاه گلاسکو

کاظیل احمد، ساکن بنگلورو، در سال ۲۰۰۷ یک ماه پس از تلاش برای منفجر کردن فرودگاه گلاسکو، بر اثر جراحات جان باخت. تحقیقات نشان داد که آموزه‌های ذاکر نایک بر کاظیل تأثیر گذاشته و او را به انجام این مأموریت انتحاری در اسکاتلند ترغیب کرده است.

۱۸. فیروز دشمنخ: همکار لشکر طیبه

در سال ۲۰۰۶، گروه ضدتروریسم بمبئی (ATS) فیروز دشمنخ، کتابدار IRF ذاکر نایک را به دلیل همکاری با لشکر طیبه دستگیر کرد. این کتابدار با شبکه‌ای تروریستی به رهبری ابو جندل ارتباط داشت. این ارتباط، ارتباطات عمیق نایک با گروه‌های تروریستی بین‌المللی را برجسته کرد. تأثیر ذاکر نایک بر این افراد، تهدید جدی را که ایدئولوژی رادیکال او ایجاد می‌کند، برجسته می‌کند. در حالی که هند همچنان به دنبال استرداد او است، جامعه بین‌المللی باید خطر اجازه فعالیت بدون کنترل چنین چهره‌هایی را تشخیص دهد.

شعله ور شدن آتش نفرت در پاکستان

سایما ویلیام در مقاله‌ای با عنوان «[ذاکر نایک در حال شعله ور شدن آتش نفرت در پاکستان است](#)» که در ۱۸ اکتبر ۲۰۲۴ منتشر شده است، می‌نویسد که ذاکر نایک، مبلغ بحث‌برانگیز هندی که در کشورهای مختلف به دلیل اظهارات تندروانه و ضد اقلیت‌ها ممنوع شده است، با سخنرانی‌های خود در پاکستان بار دیگر توجه‌ها را به خود جلب کرده است. او از اول اکتبر ۲۰۲۴، تور سخنرانی یک‌ماهه‌ای را در شهرهای بزرگ پاکستان آغاز کرد. اما به جای ترویج همبستگی و تفاهم میان ادیان، سخنان او شکاف میان جوامع مذهبی، به‌ویژه مسیحیان، را عمیق‌تر کرده است.

ویلیام با اشاره به سخنان تحریک‌آمیز و تأثیرات آن بر مسیحیان می‌نویسد که ذاکر نایک با استفاده از بیانیه‌های تحریف‌آمیز علیه مسیحیت و تمسخر آموزه‌های آن، احساسات مسیحیان پاکستانی را جریحه‌دار کرده و آن‌ها را بیشتر در معرض خطر قرار داده است. در کشوری مانند پاکستان که اقلیت‌های مذهبی به طور مداوم با خشونت و تعصبات مذهبی مواجه هستند، سخنان نایک فضایی نامن‌تر برای مسیحیان ایجاد کرده است.

نویسنده معتقد است که ویدئوهای سخنرانی‌های او که با عناوین تحریک‌آمیز و محتوای تند در شبکه‌های اجتماعی منتشر می‌شوند، موجب تقویت نفرت و تفرقه شده‌اند. حضور او، به ویژه در زمانه‌ای که پاکستان شاهد حملات وحشیانه علیه جوامع مسیحی بوده است، نگرانی‌ها را در مورد افزایش افراط‌گرایی و خشونت علیه اقلیت‌ها افزایش داده است.

ویلیام با مطرح کردند این سؤال که آزادی بیان یا سوءاستفاده از آن؟ می‌نویسد که یکی از انتقادات اصلی به حضور نایک در پاکستان، نبود تعادل در آزادی بیان است. در حالی که او آزادانه عقاید خود را علیه مسیحیت بیان می‌کند، مسیحیان چنین فرصتی برای توضیح دیدگاه‌های خود از منظر کتاب مقدس ندارند. این عدم توازن نشان‌دهنده مشکلی عمیق‌تر در برخورد با آزادی بیان در پاکستان است، جایی که حقوق اقلیت‌ها نادیده گرفته می‌شود.

او به نظرات زن‌ستیزانه ذاکر نایک اشاره دارد و می‌نویسد که ذاکر نایک علاوه بر اظهارات تند علیه مسیحیت، دیدگاه‌هایی تفرقه‌برانگیز و زن‌ستیزانه دارد. او با اظهاراتی نظیر انتقاد از زنانی که کار می‌کنند، مجرد می‌مانند، یا حجاب نمی‌پوشند، کلیشه‌های مخرب را تقویت می‌کند و بر شکاف جنسیتی موجود در جامعه پاکستان دامن می‌زند. این سخنان نه تنها به تضعیف حقوق زنان کمک می‌کند بلکه خشونت و تبعیض علیه آنان را مشروعیت می‌بخشد.

ویلیام به نقش دولت در تشدید بحران تاکید می‌کند و می‌نویسد که دعوت از ذاکر نایک به عنوان مهمان رسمی دولت، پیام اشتباهی را به جامعه ارسال کرده است. این تصمیم نشان می‌دهد که پاکستان آماده پذیرش چهره‌های تفرقه‌انگیز است، حتی اگر به قیمت تضعیف همبستگی اجتماعی و مذهبی تمام شود. در حالی که کشور نیازمند تلاش برای تقویت همدلی میان جوامع مختلف است، حضور فردی با سابقه گسترش افراط‌گرایی، خطری جدی برای ثبات اجتماعی به شمار می‌رود. بنابراین، ورود یک مبلغ بحث‌برانگیز هندی به پاکستان برای یک تور سخنرانی یک ماهه، آتش را بر آتش، افزوده است.

او در پایان تاکید می‌کند که سخنرانی‌های ذاکر نایک در پاکستان نه تنها به افزایش تنش‌های مذهبی کمک کرده بلکه بر شدت بحران‌های موجود افزوده است. دولت پاکستان باید فوراً برای محدود کردن تأثیرات منفی این رویداد اقدام کند و از تکرار چنین اشتباهاتی جلوگیری کند. محافظت از اقلیت‌ها و جلوگیری از گسترش افراط‌گرایی باید اولویت اصلی باشد. هرگونه تأخیر در این زمینه می‌تواند به عواقب ویرانگر بیشتری برای جامعه پاکستانی منجر شود.

نقد لیبرالیسم و مدرنیته

شیرین اعظم در مقاله‌ای با عنوان «[چگونه ذاکر نایک نقص‌های لیبرالیسم را تصاحب کرد و پیروز شد](#)» به این موضوع می‌پردازد که چگونه ذاکر نایک ایدئولوژی‌های لیبرال را نقد می‌کند و تفاسیر خود از اسلام را جایگزینی برای تفکر لیبرال غربی می‌داند. این تحلیل به استراتژی‌های بلاغی او و جذابیت استدلال‌های او در میان مخاطبان خاص می‌پردازد.

تحلیل انتقادی از روش‌های ذاکر نایک در تفسیر متون دینی و مباحثات بین‌الدینی

«شواهدی برای کلام تغییرناپذیر خدا» شبکه‌ای از پیروان عیسی از سراسر جنوب آسیا تحلیل انتقادی از روش‌های ذاکر نایک در تفسیر متون دینی و مباحثات بین‌الدینی ارائه کرده و می‌نویسد که ذاکر نایک، شخصیت شناخته شده‌ای در حوزه مباحثات دینی است که به دلیل رویکرد خاص خود در تفسیر متون دینی و شرکت در مناظرات بین‌الدینی، همواره مورد توجه بوده است. با این حال، روش‌های او در تفسیر متون مقدس و شرکت در مباحثات، به ویژه از سوی منتقدان، مورد نقد و بررسی جدی قرار گرفته است.^{۱۹}

این شبکه نقدهای جدی بر روش‌های ذاکر نایک در تفسیر متون دینی و مباحثات بین‌الدینی وارد کرده است. این نقدها از چندین جنبه قابل بررسی و تحلیل عمیق‌تر هستند:

۱. روش‌های نادرست در تفسیر متون دینی:

تحریف متون مقدس: یکی از مهم‌ترین انتقاداتی که به نایک وارد می‌شود، تحریف متون مقدس، به ویژه قرآن و انجیل است. او اغلب با انتخاب گزینشی آیات و خارج کردن آن‌ها از بافت اصلی، به تفسیرهای شخصی و سلیقه‌ای می‌پردازد و با این کار، معنای واقعی آیات را تحریف می‌کند. همچنین، او گاه با نسبت دادن عقاید و باورهای غلط به ادیان دیگر، سعی در تضعیف آنها و تقویت ادعاهای خود دارد.

❖ گزینش‌گری در آیات: نایک به جای ارائه یک تفسیر جامع و منسجم از متون دینی، تنها به آیاتی که از

ادعاهای او حمایت می‌کنند، استناد می‌کند و آیات متناقض یا متعارض را نادیده می‌گیرد.

❖ خارج کردن آیات از متن: او اغلب آیات را از متن اصلی جدا کرده و با تفسیرهای شخصی و سلیقه‌ای، معنای اصلی آنها را تحریف می‌کند.

❖ ایجاد تعالیم خیالی: نایک با نسبت دادن عقاید و باورهای غلط به ادیان دیگر، سعی در تضعیف آنها و تقویت ادعاهای خود می‌کند.

استانداردهای دوگانه

نایک در قضاوت درباره ادیان مختلف، استانداردهای دوگانه‌ای را اعمال می‌کند. او آزادی دینی را برای مسلمانان حق مسلم می‌داند، اما آزادی دینی برای پیروان ادیان دیگر را محدود می‌داند. همچنین، او با توجیه خشونت علیه کسانی که از اسلام خارج می‌شوند، نشان می‌دهد که برای او برخی از ارزش‌ها مانند حفظ وحدت اسلام، مهم‌تر از ارزش‌های انسانی مانند آزادی و احترام به حقوق بشر است.

❖ نگرش متفاوت به آزادی دینی: نایک در قضاوت درباره آزادی دینی در ادیان مختلف، استانداردهای

دوگانه‌ای را اعمال می‌کند. او آزادی دینی برای مسلمانان را حق مسلم می‌داند، اما آزادی دینی برای پیروان ادیان دیگر را محدود می‌داند.

^{۱۹} https://www.unchangingword.com/naik_refuted/?utm_source=chatgpt.com#methods

❖ **توجیه خشونت:** نایک با توجیه خشونت علیه کسانی که از اسلام خارج می‌شوند، نشان می‌دهد که برای او برخی از ارزش‌ها مانند حفظ وحدت اسلام، مهم‌تر از ارزش‌های انسانی مانند آزادی و احترام به حقوق بشر است.

استفاده ابزاری از رسانه:

نایک از رسانه‌های تصویری و سخنرانی‌های جذاب برای ایجاد یک تصویر کاذب از خود به عنوان یک دانشمند دینی و مناظره‌گر ماهر استفاده می‌کند. او با این کار، سعی در جذب مخاطبان و ایجاد یک پیروان وفادار دارد. همچنین، او از هرگونه نقد و بررسی جدی در مورد ادعاهای خود پرهیز می‌کند و با ایجاد یک جوّ پرشور و هیجانی، مانع از آن می‌شود که مخاطبانش به طور عمیق به مطالب او فکر کنند.

❖ **ایجاد تصویر کاذب:** نایک با استفاده از رسانه‌های تصویری و سخنرانی‌های جذاب، تصویری اغراق‌آمیز از خود به عنوان یک دانشمند دینی و مناظره‌گر ماهر ارائه می‌دهد.

❖ **پرهیز از نقد و بررسی:** او از هرگونه نقد و بررسی جدی در مورد ادعاهای خود پرهیز می‌کند و با ایجاد یک جوّ پرشور و هیجانی، مانع از آن می‌شود که مخاطبانش به طور عمیق به مطالب او فکر کنند.

اجتناب از مناظره با منتقدان جدی:

نایک معمولاً با افرادی مناظره می‌کند که دانش و تجربه کمتری نسبت به او دارند و به راحتی می‌توان آنها را شکست داد. او از بحث‌های علمی و تخصصی در مورد مباحث دینی اجتناب می‌کند و به جای آن به تکرار ادعاهای کلیشه‌ای و احساساتی متوسل می‌شود.

❖ **انتخاب حریفان ضعیف‌تر:** نایک معمولاً با افرادی مناظره می‌کند که دانش و تجربه کمتری نسبت به او دارند و به راحتی می‌توان آنها را شکست داد.

❖ **پرهیز از بحث‌های علمی:** او از بحث‌های علمی و تخصصی در مورد مباحث دینی اجتناب می‌کند و به جای آن به تکرار ادعاهای کلیشه‌ای و احساساتی متوسل می‌شود.

پیامدهای این رویکرد:

❖ **ترویج افراط‌گرایی:** روش‌های نایک می‌تواند به تقویت افراط‌گرایی و تعصب در میان برخی از مسلمانان کمک کند.

❖ **تضعیف گفتگوی بین‌الدینی:** با ایجاد یک تصویر نادرست از ادیان دیگر و استفاده از روش‌های نادرست در تفسیر متون دینی، نایک به جای ترویج گفتگوی بین‌الدینی، آن را تضعیف می‌کند.

❖ **ایجاد تفرقه و اختلاف:** رویکردهای نایک می‌تواند به ایجاد تفرقه و اختلاف بین مسلمانان و پیروان سایر ادیان منجر شود.

نهایت:

به طور کلی، نقدهای وارد بر ذاکر نایک نشان می‌دهد که او بیشتر به دنبال جذب مخاطب و تبلیغ دیدگاه‌های خاص خود است تا ارائه یک تحلیل دقیق و علمی از متون دینی. روش‌های او مبتنی بر احساسات، تعصب و گاهی اوقات فریبکاری است و به جای ارتقای گفتگوهای بین‌الدینی، به تعمیق شکاف‌ها و اختلافات کمک می‌کند. با این حال، حرفه او مملو از بحث و جدل بوده است. مقامات هندی او را به ترویج دشمنی بین گروه‌های مذهبی و شرکت در فعالیت‌های غیرقانونی متهم کرده‌اند که منجر به اتهامات پولشویی و سخنان نفرت‌انگیز شده است. در سال ۲۰۱۶، او هند را ترک کرد و متعاقباً پاسپورتش باطل شد و او را به یک فرد بدون تابعیت تبدیل کرد.^{۲۰}

^{۲۰} https://www.bbc.com/news/world-asia-india-۴۸۱۳۲۷۱۰?utm_source=chatgpt.com

با وجود این چالش‌ها، ذاکر نایک به فعالیت‌های موعظه خود از خارج ادامه می‌دهد. در سال ۲۰۲۴، در جریان سفر به پاکستان، او به دلیل پاسخ‌هایش به سؤالاتی در مورد مسائل جدی اجتماعی، از جمله سوء استفاده جنسی از کودکان، که برخی آن را نادیده گرفتند، با انتقادات تندی مواجه شد.^{۲۱}

ابعاد انتقادی و پیشنهادها

❖ تمرکز بر پیام‌های مثبت:

اگرچه ذاکر نایک بر برتری اسلام تأکید دارد، اما به جای تحقیر سایر ادیان، بهتر است بر ارزش‌های مشترک انسانی مانند صلح، عدالت و محبت تمرکز کند. این رویکرد می‌تواند پیام او را برای طیف وسیع‌تری از مخاطبان قابل قبول سازد.

❖ اجتناب از سیاسی‌کاری:

اظهارات سیاسی و جنجالی، به ویژه در موضوعاتی حساس مانند تروریسم یا سیاست‌های بین‌المللی، اعتبار او را تحت تأثیر قرار داده است. دوری از مواضع سیاسی می‌تواند به حفظ تمرکز او بر مسائل مذهبی کمک کند.

^{۲۱} https://timesofindia.indiatimes.com/world/south-asia/controversial-preacher-zakir-naik-slammed-for-gaslighting-pashtun-girl/articleshow/۱۱۴۰۱۸۷۵۱.cms?utm_source=chatgpt.com

Habib Khan on X: "Zakir Naik, the most famous Muslim scholar in South Asia, gaslights a Pashtun girl when she questions the collapse of society caused by religious extremism. <https://t.co/zxEoPeTeZE>" / X

❖ تقویت گفتگوی بینا ادیانی:

به جای مناظره‌های تهاجمی، نایک می‌تواند بر گفتگوهای صمیمانه و احترام‌آمیز بین ادیان تمرکز کند. چنین رویکردی می‌تواند پلی برای درک متقابل میان ادیان باشد و از ایجاد تنش‌های مذهبی جلوگیری کند.

❖ بازنگری در روش‌شناسی:

تفاسیر یک‌جانبه و خارج از متن او از متون دینی دیگر ادیان، یکی از نقاط ضعف بزرگ اوست. ارائه تحلیل‌های دقیق‌تر و علمی‌تر، همراه با احترام به متون دینی دیگر، می‌تواند نقدها را کاهش دهد.

❖ تمرکز بر تربیت نسل جوان:

محبوبیت نایک در میان جوانان نشان می‌دهد که او ظرفیت بزرگی برای تاثیرگذاری بر نسل آینده دارد. تمرکز بر آموزش ارزش‌های اخلاقی و اسلامی به جای ایجاد اختلاف‌های مذهبی، می‌تواند او را به یک رهبر الهام‌بخش تبدیل کند.

ذاکر نایک چهره‌ای پیچیده است که توانسته با استفاده از دانش و مهارت‌های ارتباطی، تأثیرگذاری گسترده‌ای داشته باشد. اما رویکردهای تهاجمی، اظهارات سیاسی و برخی روش‌های تبلیغاتی او، به همان اندازه که برای طرفدارانش جذاب است، برای منتقدانش مخرب تلقی می‌شود. در دنیای چندفرهنگی و چندمذهبی امروز، موفقیت در تبلیغ دین، نیازمند رویکردی متعادل‌تر و احترام به تفاوت‌های مذهبی است.

- 1) Zakir Naik, "How Deedat Made Me Daaee - Dr. Zakir Naik (1/8)," YouTube, January 20, 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=CYEIpBbTfg>.
- 2) Saif Khalid, "Zakir Naik: Why India wants to arrest the preacher," Al Jazeera, May 21, 2017, <https://www.aljazeera.com/features/2017/05/21/zakir-naik-why-india-wants...>
- 3) See, for instance, this video of Hussain Yee lecturing on Peace TV: Fahim Akhthar Ullal, "How Qur'an Changed the World Part 1, Hussain Yee, Episode 10," YouTube, August 21, 2022, <https://www.youtube.com/watch?v=DxEsu01rgFM>.
- 4) Zakir Naik Facebook page, "Dr Zakir Naik & Sheikh Hussein Yee during the Hajj time 2016," Facebook, December 10, 2018, <https://www.facebook.com/zakirnaikofficial/posts/dr-zakir-naik-sheikh-h...>
- 5) "Five Questions and an Appeal: An open letter to Indians by Dr Zakir Naik," Scroll, September 10, 2016, <https://scroll.in/article/811188/five-questions-and-an-appeal-an-open-l...>
- 6) M. Riyaz, "Why even Islamic clerics love to hate Zakir Naik", DailyO, July 10, 2016, <https://www.dailyo.in/politics/zakir-naik-islam-muslim-dhaka-attack-sal...>
- 7) "Strong passport, more practising Muslims': Zakir Naik on why he fled to Malaysia," The Week, December 17, 2021, <https://www.theweek.in/news/world/2021/12/17/strong-passport-more-pract...>
- 8) Epic Masjid, "Dr. Zakir Naik and Dr. Yasir Qadhi | A Reflection on the Current Crisis," YouTube, April 22, 2020, https://www.youtube.com/watch?v=F_nLUuBRkdA.
- 9) "Share of population in Malaysia from 2019 to 2022, by ethnicity," Statista 2023, <https://www.statista.com/statistics/1013772/malaysia-breakdown-of-popul...>
- 10) Joseph Chinyeong Liow, "Ketuanan Melayu: What's in a name?" Straits Times, January 0, 2010, <https://www.straitstimes.com/opinion/ketuanan-melayu-whats-in-a-name>.
- 11) Teck Chi Wong and Gary Rodan, "Malaysia's new struggle over state power," New Mandala, November 20, 2022, <https://www.newmandala.org/malaysias-new-struggle-over-state-power/>.
- 12) Bochen Han, "Malaysia's Chinese Diaspora: The Other Side of the Story," The Diplomat, November 10, 2010, <https://thediplomat.com/2010/11/malaysias-chinese-diaspora-the-other-si...>
- 13) "Malaysia: Zakir Naik apologises for controversial Chinese remarks," Al Jazeera, August 20, 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/8/20/malaysia-zakir-naik-apologises...>
- 14) Hidir Reduan Abdul Rashid, "Zakir Naik sues Ramasamy for defamation," Malaysia Kini, October 18, 2019, <https://www.malaysiakini.com/news/496413>.
- 15) Norshahril Saat and Nur Syafiqah Mohd Taufek, "Scholarly or Trendy? The Declining Influence of Malaysian Muftis and The Emergence of Popular Preachers," Fulcrum South East Asia, June 8, 2021, <https://fulcrum.sg/scholarly-or-trendy-the-declining-influence-of-malay...>
- 16) Helmy Sa'at, "Celebrating Star Imams: Trading Faith with Celebrity Currency," Muslim Pro, January 2022, <https://connect.muslimpro.com/2022/1/celebrating-star-imams-trading-fa...>
- 17) Sameer Tahir, "Nouman Khan: The one-man Qur'an movement," Arab News, March 22, 2013, <https://www.arabnews.com/news/4450645>. See also Andrea Elliot, "Why Yasir Qadhi Wants to Talk About Jihad," New York Times, March 17, 2011.
- 18) Danial Dzulkiyly, "Zakir Naik's pupil Zamri Vinoth says willing to give up citizenship if mentor extradited to India," Malay Mail, July 19, 2019, <https://www.malaymail.com/news/malaysia/2019/7/19/zakir-naiks-pupil-za...>
- 19) Timoer Samauddin "Dr. Zakir Naik - The Islamic Ruling System is the Caliphate and not Democracy," YouTube, November 21, 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=TDyAbMeAqCo>.
- 20) Dynamic Islam, "Islamic Caliphate is Coming in 2023 - Dr. Zakir Naik Animated", YouTube, December 1, 2022, <https://www.youtube.com/watch?v=9wLugbcCyE>.
- 21) Zakir Naik, "Can the Muslim Ummah Unite Again Under One Nation & Leadership which was Abolished in 1923?" YouTube, June 23, 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=MgtdxGLvz-U>.
- 22) Shishir Gupta, "Islamist Zakir Naik was not invited to FIFA World Cup inauguration: Qatar," Hindustan Times, November 23, 2022, <https://www.hindustantimes.com/world-news/islamist-zakir-naik-was-not-i...>
- 23) <https://www.slideshare.net/maarji/my-quotes-08831218>. Retrieved on 27th June 2019.
- 24) <https://www.firstpost.com/india/how-zakir-naik-misinterpreted-islam-for-his-extremist-and-misogynist-views-2905068.html>, Retrieved: 7th August 2018.
- 25) <http://www.firstpost.com/india/zakir-naiks-irfs-alleged-islamic-state-connection-makes-a-strong-case-for-action-against-preacher-2917108>.
- 26) <https://www.firstpost.com/india/zakir-naiks-biggest-critics-arent-hindus-but-his-muslim-neighbours-2892906.html>, Retrieved: 18th August 2018.
- 27) <http://www.crosscurrents.org/Esack.htm>, Retrieved: 18th August 2018.
- 28) <http://www.islamicvoice.com/march.2011/news.htm>, Retrieved: 18th August 2018.
- 29) <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2017/05/india-arrest-preacher-zakir-naik-17-052105023066.html>, Retrieved: 18th August 2018.
- 30) <http://kingfaisalprize.org/dr-zakir-a-naik-2/>, Retrieved: 21st July, 2018.
- 31) <https://books.google.com.my/books?isbn=-244190941>.
- 32) <https://core.ac.uk/download/pdf/4213794.pdf>. Retrieved on 27th June 2019.
- 33) Musthafa, Jasbeer, Mediation and Muhammad's Message: Characteristics of Online Islamic Evangelism Consumed by Indian Youth. Malaysian Journal of Media Studies, Vol: 16(1), 2014.
- 34) Naik, Zakir, "Temples Are Not Allowed In UAE & Other Islamic Nations", 2010. <https://www.youtube.com/watch?v=L-QkUXThkkM>, Retrieved: 18th August 2018.

- ٣٥) Naik, Zakir, Most Common Questions: Asked on Concept of God In Christianity, (Kuala Lumpur: Saba Islamic Media Sdn. Bhd.), ٢٠٠٧.
- ٣٦) Nasr, Seyyed Hossein, A Young Muslim's Guide to the Modern World. Selangor (Petaling Jaya: Mekar Publishers), ١٩٩٤.
- ٣٧) Sadouni, Samadia, "Ahmad Deedat, Internationalisation, and Transformation of Islamic Polemic", Journal of Religions in Africa, Vol: ٤٣(١), ٢٠١٣.
- ٣٨) Said, Edward W., Orientalism, (New York: Vintage Books A Division of Random House), ١٩٧٩.
- ٣٩) Swami, Praveen, "Roads To Perdition? The Politics And Practice Of Islamist Terrorism In India in Warikoo, Kulbhusan" in Religion and Security In South And Central Asia, (London: Routledge), ٢٠١١.
- ٤٠) Schirmacher, Christine, "The Influence Of German Biblical Criticism On Muslim Apologetics In The ١٩th Century. Contra Mundum", ١٩٩٧. <https://www.contra-mundum.org/schirmacher/rationalism.html>, Retrieved: ٨th August ٢٠١٨.
- ٤١) Schwartz, Stephen, "Zakir Naik, Radical Islamist Video Evangelist", ٢٠١٥. https://www.huffingtonpost.com/stephen-schwartz/zakir-naik-radical-islami_b_٦٩٤٥٩٩٠.html, Retrieved: ٧th August, ٢٠١٨.
- ٤٢) Shihab, Rayhan Mahmud, "What Are Your Thoughts About Zakir Naik Allegedly Inspiring/Influencing Dhaka Terror Attacks of ٢٠١٦?", ٢٠١٦. <https://www.quora.com/What-are-your-thoughts-about-Zakir-Naik-allegedly-inspiring-influencing-Dhaka-terror-attacks-of-٢٠١٦>, Retrieved: ٧th August ٢٠١٨.
- ٤٣) Tikku, Alope, "Premature": Interpol Snubs India On Red Corner Notice For Zakir Naik", ٢٠١٧. <https://www.ndtv.com/india-news/premature-interpol-snubs-india-on-red-corner-notice-for-zakir-naik-١٧٨٨٦٦٥>. Retrieved: ٧th August, ٢٠١٨.
- ٤٤) Windeler, Robert, "Cat Stevens". <https://www.majicat.com/>. Retrieved on ٢٦th June ٢٠١٩.
- ٤٥) <http://www.catholicnews.com/jpii/stories/story-٤.htm>. Retrieved on the ٢٣rd January ٢٠١٨.
- ٤٦) https://www.goodreads.com/author/list/٢٠٩٨٣٣.Yusuf_Islam. Retrieved on ٨th August ٢٠١٨.
- ٤٧) https://www.goodreads.com/author/list/٧١٣٢١٤٦.Zakir_Naik. Retrieved on ٣١st July, ٢٠١٨.
- ٤٨) <http://www.bbc.com/news/world-asia-india-٢٨٢٥٩٥٩٢>. Retrieved on ٨th August ٢٠١٨.
- ٤٩) <https://www.peacetv.tv/en/info/dr-zakir-naik-a-brief-introduction/٢٤٤٩٨١>
- ٥٠) <https://www.aljazeera.com/features/٢٠١٧/٥/٢١/zakir-naik-why-india-wants-to-arrest-the-preacher>
- ٥١) <https://www.aljazeera.com/news/٢٠١٩/٨/٢٠/malaysia-zakir-naik-apologises-for-controversial-chinese-remarks>
- ٥٢) <https://www.indiatoday.in/india/story/zakir-naik-peace-tv-continues-to-reach-millions-١٥٨٢٧١-٢٠١٩-٨-٢٠>
- ٥٣) <https://economictimes.indiatimes.com/news/new-updates/zakir-naik-courts-fresh-controversy-says-rape-murder-accused-can-be-forgiven-if/articleshow/١١٤١١٩٦٦٣.cms?from=mdr>
- ٥٤) <https://www.thehindu.com/news/national/Understanding-the-controversy-surrounding-Zakir-Naik/article٦٠٥٢٦٩٠٠.ece>
- ٥٥) <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-٤٨١٣٢٧١>
- ٥٦) https://journals.iium.edu.my/al-itqan/index.php/al-itqan/article/view/١٣٠?utm_source=chatgpt.com
- ٥٧) https://thecommunemag.com/zakir-naik-inspired-terrorists-irf/?utm_source=chatgpt.com
- ٥٨)

- a. [Darul Ifta, Darul Uloom Deoband-India, Question: ١٧١](#)
- b. [Darul Ifta, Darul Uloom Deoband-India, Question: ١١٠](#)
- c. The *Times of India* writes: "A day after a Lucknow-based mufti issued a fatwa against Naik, a group of Sunni ulema from Mumbai, on Saturday, accused him of working at the behest of Saudi Arabia-backed Wahabis and Deobandis. The group also called for Naik's immediate arrest and a ban on his conference scheduled to be held at the Somaiya ground in Sion from November ١٤ to ٢٣. The group has also threatened to disrupt Naik's Islamic conference if the state government did not cancel it." ([Mohammed Wajihuddin, Times of India, ٨ November, ٢٠٠٨](#))
- d. ([Mohammed Wajihuddin, Times of India, ١٨ November, ٢٠٠٨](#))
- e. ([Mohammed Wajihuddin, Times of India, ١٨ November, ٢٠٠٨](#))
- f. Shahnawaz Warsi, November ١٣, ٢٠٠٨, www.sunninews.wordpress.com
- g. Ibn Sa'd, *Tabaqat Al-Kubra* vol.٥ pg.٦٦, quoted from Abdullah bin Hanzala the Sahaba.
- h. Shaykh al-hadith Muhammad Zakaria, *Au Khanar al Masalik* vol.٣ pg.٤٥٠.
- i. For more on this see Iqbal Latif, "Why the clergy has made our heroes our heretics?" <http://www.globalpolitician.com/٢٢٣٣٣-islam>
- j. *Islam awr "Aqliyyat, ed., Muhammad Mustafa Bijnauri, Lahore: Idarah Islamiyat, 1994, ٤٠٣-٤٢١*
- k. *Strange Bedfellows: Western Scholars Play Key Role in Touting 'Science' of the Quran* Wall Street Journal, Jan ٢٣, ٢٠٠٢. pg. A.١.
- l. When Science Teaching Becomes A Subversive Activity By Pervez Hoodbhoy
- m. "Quran-science": *Scientific miracles from the 7th century?* By Taner Edis, retrieved from <http://www٧.truman.edu/~edis/writings/articles/quran-science.html>
- n. Abdullah Saeed, 'The Charge of Distortion of Jewish and Christian Scriptures', in *The Muslim World, Vol 92, Fall 2002*, p. ٤٣٤.

- o. The primary research done on Bucailleism is that of Mr Zindani, who was a friend and mentor of Osama bin Laden and received generous funding from Laden for his Bucailleist research (Daniel Golden, *Western Scholars Play Key Role In Touting 'Science' of the Quran*, in *The Wall Street Journal*, Jan 22, 2002).
- p. See http://www.youtube.com/watch?v=y-_BDLNfcOc&feature=related
- q. Szent-Györgyi, Albert. 1970. *The Crazy Ape*. New York: Philosophical Library.
- r. http://www.irf.net/irf/dtp/dawah_tech/mcqnm\1.htm, see also Zakir Naik, *Answer to Non-Muslims' Common Questions about Islam*, Islamic Bookstore: Kolkata.
- s. Dr Zakir Naik, *Similarities between Islam and Christianity*, and *Concept of God in Major Religions*.
- t. "queen ant", Wikipedia.org, September 29, 2009 (http://en.wikipedia.org/wiki/Queen_ant)
- u. Dr Zakir Naik, *Why is the West Coming to Islam?*
- v. http://en.wikipedia.org/wiki/Fastest-growing_religion
- w. Dr Zakir Naik, *Universal Brotherhood*, p.12.
- x. Malaysia's biggest English Newspaper interviewed Neil Armstrong about this hoax and published his answer. (see online version at <http://www.thestar.com.my/news/story.asp?file=/2009/9/nation/11971032&sec=nation>)
- y. Dr. Zakir Naik, *Answers to Non-Muslims' Common Questions about Islam* (Islamic Bookstore, Kolkata), p.44.
- z. <http://www.generousgiving.org/>
- aa. Zakir Naik, *Most Common Questions Asked by Non-Muslims*. http://www.irf.net/irf/dtp/dawah_tech/mcqnm\1.htm
- bb. The statistics come from a 2002 National Survey of Family Growth and are based on 12,071 interviews with men and women ages 15-44 years of age> (The findings were reported in *WorldNetDaily*, September 16, 2005).
- cc. <http://www.unmarriedamerica.org/column-one/4-2-06-survey-unmarried-american-men.htm>
- dd. See for example, Naik, *Answers to Non-Muslims' Common Questions About Islam*, (Islamic Bookstore, Kolkata)
- ee. *Egyptian Women learn to fight back*, BBC News, Wednesday, 18 March 2009 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/7936071.stm>)
- ff. http://www.irf.net/irf/dtp/dawah_tech/t2/pg\1.htm
- gg. Zakir Naik, *'Why The West is Coming to Islam'*